

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské výchovy

ADAPTAČNÍ KURZ PRO PRIMU ŠESTILETÉHO GYMNÁZIA

Bakalářský projekt

Autor: Jana Gremlicová

Vedoucí práce: Mgr. Michal Půža

Olomouc 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářský projekt vypracovala samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 7. 5. 2020

.....
Jana Gremlicová

Ráda bych poděkovala Mgr. Michalu Půžovi za odborné vedení bakalářského projektu, za jeho vstřícný a lidský přístup, pomoc a cenné rady. Také bych chtěla poděkovat Mgr. Romaně Studýnkové, ředitelce Gymnázia Jana Blahoslava a Střední pedagogické školy v Přerově, která mi umožnila vytvořit a zrealizovat projekt pro žáky primy šestiletého gymnázia, za její pomoc a podporu. Dále děkuji Mgr. Karlovi Berkovi za spolupráci při realizaci projektu, všem žákům primy, kteří se zapojili do všech aktivit a vytvořili tak příjemnou atmosféru celého pobytu.

Obsah

ÚVOD	
1.1 Základní informace o škole	1
1.1.1 Mimoškolní aktivity	1
1.2 Geografické údaje o GJB a SPgŠ Přerov	2
1.3 Ekonomická stránka školy	2
1.4 Zkušenosti s projekty	2
1.5 Evaluace školy	3
2 ADAPTAČNÍ KURZ.....	4
2.1 Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia.....	4
2.2 Co je adaptační kurz.....	4
2.3 Historie adaptačních kurzů	5
2.4 Pilíře adaptačního kurzu	7
2.5 Zážitková pedagogika	8
2.6 Motivace	11
2.7 Prožitek.....	13
2.8 Zážitek	14
2.9 Hra.....	14
2.10 Zpětná vazba	15
3 CÍLOVÁ SKUPINA	16
3.1 Pubescence.....	16
3.2 Klima třídy.....	17
3.3 Třídní učitel	18
4 PROJEKTOVÁNÍ ADAPTAČNÍHO KURZU	19
4.1 Cíl adaptačního kurzu.....	19
4.2 Plánování a příprava adaptačního kurzu	21
4.2.1 Plánování	22

4.2.2 Příprava.....	22
4.2.3 Průběh kurzu	22
4.2.4 Prožívání	23
4.2.5 Reflexe.....	23
4.3 Charakteristika současného stavu	25
4.5 Místo konání kurzu	25
4.6 Řešení nepříznivého počasí	25
4.7 Doba trvání kurzu.....	25
4.8 Personální zajištění kurzu.....	25
4.9 Finanční a materiální zajištění	26
4.10 SWOT analýza	27
5 REALIZACE ADAPTAČNÍHO KURZU	28
5.1 Realizace adaptačního kurzu	28
5.1.1 První den (středa 4. září 2019).....	28
5.1.2 Den druhý (čtvrtek 5. září 2019).....	43
5.1.3 Den třetí (pátek 6. září 2019).....	49
6 HODNOCENÍ PROJEKTU	50
6. 1 Zhodnocení adaptačního kurzu.....	50
6.2 Klady a zápory projektu z mého pohledu a pohledu žáků.....	50
6.3 Zhodnocení kurzu z pohledu žáků	50
ZÁVĚR	
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	
PŘÍLOHY.....	

ÚVOD

Projekt s názvem „Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia“ je zpracován pro Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogickou školu v Přerově a je zaměřen na třídu primy nově vzniklého oboru šestiletého gymnázia, pro který jsem navrhla třídenní adaptační kurz. Realizace proběhla v září 2019.

Adaptační kurz zpravidla připravujeme na začátek školního roku, kdy si klademe za cíl stmelit třídní kolektiv a připravit ho na nové podmínky. Vybudovat dobrý vztah mezi žáky navzájem a mezi žáky a třídním učitelem.

Bakalářský projekt je rozdělen do pěti kapitol. První kapitola popisuje základní informace o střední škole, geografické údaje, ekonomickou stránku školy, její zkušenosti s projekty a evaluaci školy.

Druhá kapitola definuje adaptační kurz, historii, pilíře a cíle adaptačního kurzu. Dále vymezuje pojmy zážitková pedagogika, motivace, prožitek, zážitek, hra a zpětná vazba.

Třetí kapitola se zabývá cílovou skupinou, kterou tvoří žáci ve věku 13–14 let, popisuje jejich fyzický, kognitivní a emoční vývoj, ale také změny sociální a psychické. Dále se zabývá sociálním klimatem ve třídě, které ovlivňují samotní žáci a učitelé, charakterizuje osobnost třídního učitele.

Čtvrtá kapitola popisuje projektování adaptačního kurzu, jeho cíle, plánování i přípravu, dále personální, finanční a materiální zajištění.

V páté kapitole se věnuji samotnému projektu, jeho realizaci včetně použitých her a metodických poznámek.

V závěru tohoto bakalářského projektu hodnotím provedení adaptačního kurzu, klady a zápory z mého pohledu i pohledu žáků. V další části se také zabývám zhodnocením a zpětnou vazbou od samotných žáků. Zamýšlím se nad průběhem a provedením třídenního kurzu, co nám tento projekt přinesl. Zdali se podařilo vhodně zvolenými prostředky a aktivitami dosáhnout vytyčených cílů. V samotném závěru hodnotím osobní pohled na zrealizovaný adaptační kurz.

1 GYMNÁZIUM JANA BLAHOŠLAVA A STŘEDNÍ PEDAGOGICKÁ ŠKOLA PŘEROV

Projekt „Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia“ bude realizován Gymnáziem Jana Blahoslava a Střední pedagogickou školou v Přerově. Nejprve Vás seznámím s touto organizací.

1.1 Základní informace o škole

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3 (dále jen GJB a SPgŠ) vznikla sloučením dvou samostatně existujících vzdělávacích institucí v roce 2008. Sloučila se Střední pedagogická škola, která byla založena v roce 1950 s Gymnáziem Jana Blahoslava s rozšířenou výukou cizích jazyků, které vzniklo v roce 1993.

Ve škole probíhá vyučovací proces dle školních vzdělávacích programů. Na nižším stupni osmiletého gymnázia je realizován program „Se znalostí jazyka v otevřené Evropě“. Pro nově vzniklý obor šestiletého gymnázia je realizován program s novou inovativní metodou CLIL „Šestileté gymnázium – živé jazyky“ a Školní vzdělávací program „Cesta je cíl... (...k jazyku)“, který je vyučován na čtyřletém gymnáziu a vyšším stupni víceletého gymnázia.¹

1.1.1 Mimoškolní aktivity

Škola se věnuje žákům také v nepovinných předmětech a zájmových útvarech mimo vyučování. Žáci mají možnost bezplatně navštěvovat zájmové útvary a v prostředí školy smysluplně trávit svůj volný čas. Ve školním roce 2019/2020 mohou žáci navštěvovat jazykové zájmové útvary jako je English Club pod vedením rodilé mluvčí a další jazykové zájmové útvary, které žáky připravují k maturitním zkouškám z českého jazyka nebo k mezinárodním zkouškám z německého, anglického a francouzského jazyka. Dalšími útvary jsou sportovní, hudební, ale také robotika, programování a tvorba webových stránek, kurz znakového jazyka, školní časopis „Litero“ a mnoho dalších.²

¹ Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: *Historie školy* [online]., [cit. 28-08-2019].

² Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: *Mimoškolní aktivity* [online]., 2019 [cit. 28-08-2019].

1.2 Geografické údaje o GJB a SPgŠ Přerov

Město Přerov leží v samém srdci Moravy. Rozkládá se na obou březích řeky Bečvy. Historie osídlení města sahá až do pravěku. Světově známé je archeologické naleziště v Předmostí. Přerov je známý také působením evangelické církve zvané jednota bratrská, ke které patřili významní učenci jako přerovský rodák Jan Blahoslav (podle kterého dostalo název naše gymnázium) a Učitel národů Jan Amos Komenský.³ Škola nabízí studentům výbornou dopravní dostupnost, jelikož sídlí v blízkosti autobusového a vlakového nádraží. Dále zajišťuje pro studenty stravování a možnost ubytování v nedalekém Domově mládeže na Střední škole technické.

1.3 Ekonomická stránka školy

Olomoucký kraj je zřizovatelem příspěvkové organizace GJB a SPgŠ, Přerov, Denisova 3. Příspěvková organizace se řídí právními předpisy a pokyny zřizovatele, zejména *Zásadami řízení příspěvkových organizací zřizovaných Olomouckým krajem*.⁴ V červnu 2017 byla zřízena Školská rada, která projednává návrh rozpočtu právnické osoby na další rok a navrhuje opatření ke zlepšení hospodaření. Spolek rodičů a přátel školy GJB a SPgŠ v Přerově se podílí na organizaci a finančním zajištění různých akcí (tyto finance jsou vybírány od žáků školy).

1.4 Zkušenosti s projekty

Škola je každoročně zapojena do několika projektů, ze kterých čerpá dotace. Probíhající projekty ve školním roce 2019/2020 jsou: ERASMUS+ KA2 a v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj, vzdělávání je druhým rokem realizován projekt „Realizace šablon OP VVV na GJB a SPgŠ v Přerově“. V roce 2019 převzala ředitelka školy Mgr. Romana Studýnková cenu Domu zahraniční spolupráce za nejlepší mezinárodní projekt v kategorii ERASMUS+ školní vzdělávání pod názvem „Together“. Partnerskými školami projektu byly školy z Itálie a Velké Británie. Cílem tohoto projektu bylo hledání cest k podpoře a začlenění znevýhodněných žáků do vzdělávacího procesu.⁵

³ Statutární město Přerov: *O Přerově* [online], [cit. 28-08-2019].

⁴ Zřizovací listina: *Olomoucký kraj*. In.: Olomoucký kraj [online], [cit.18-03-2020]

⁵ *Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Novinky* [online], [cit. 28-08-2019]

1.5 Evaluace školy

Evaluace školy je důležitá, a to hned z několika důvodů. Škola nabízí obory s pedagogickým a gymnaziálním zaměřením, a přestože mají tyto obory podobné učební plány i cíle, jsou také velmi specifické, a to jak na organizaci výuky, tak na samotné pedagogické pracovníky. Pravidelně sledovat a analyzovat výsledky bude nutné u nově otevřeného studijního oboru Šestileté gymnázium – živé jazyky, které zahájilo výuku primy ve školním roce 2018/2019. Ve všech studijních oborech probíhá výuka dle schválených školních vzdělávacích programů.⁶

⁶ *Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Výroční zpráva 2018/2019* [online], [cit. 28-08-2019].

2 ADAPTAČNÍ KURZ

V této části projektu se zaměřím na vymezení pojmů spojených s tématem projektu: adaptační kurz, historie, pilíře, cíle adaptačních kurzů (dále jen AK) a na pojmy zážitková pedagogika, motivace, zážitek a prožitek, hra a zpětná vazba.

2.1 Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia

Projekt je realizován pro GJB a SPgŠ v Přerově, pro nově vznikající kolektiv primy šestiletého gymnázia. Žáci přicházejí ze sedmých tříd základních škol a víceletých gymnázií Olomouckého kraje. Projekt je zaměřený na stmelení nového kolektivu a třídního učitele. V následujících kapitolách Vám představím cíle, plánování, přípravu, realizaci a evaluaci kurzu. Součástí je vypracovaný návrh harmonogramu na dobu tří dnů.

2.2 Co je adaptační kurz

Adaptační, seznamovací, stmelovací kurz nebo soustředění tak bychom mohli nazvat kurzy, které jsou určeny ke stmelování nových třídních kolektivů. Jak jsou tvořeny a k čemu slouží? Podle Pelánka jsou adaptační kurzy pořádány pro nově vzniklé třídní kolektivy, ale mohou být určeny i pro třídy, které už se znají. Nejčastěji jsou plánovány na začátek školního roku. Jejich hlavním cílem je vytvořit dobré vztahy, utvořit kolektiv, poznat ostatní, ale i sebe sama, rozvíjet komunikaci mezi vrstevníky. Délka těchto kurzů může být různě dlouhá. Od dvou dnů až po celý týden.⁷

Dubec vypracoval metodiku adaptačních kurzů (soustředění), ve kterých využívá zejména metody sociální a osobnostní výchovy. Doporučuje realizaci třídních výjezdových kurzů pro žáky druhých stupňů základních škol a nižších stupňů víceletých gymnázií.⁸

Schwarc⁹ vnímá adaptační kurzy jako předem připravené programy, jejichž cílem je vytvářet spoluprožívání zážitků, nastavit a vytvořit pozitivní klima ve třídě a sociálních vztahů skupiny. Jeho kurzy se zaměřují na skupiny žáků 5. až 6. ročníků základních škol, kteří přecházejí na II. stupeň ZŠ nebo víceletá gymnázia SŠ. Pro Schwarce je AK také programem, který by měl předcházet rizikovému chování. Jeho cílem je tedy práce s adaptací

⁷ PELÁNEK, Radek. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. 2013, s. 13.

⁸ DUBEC, Michal. *Adaptační (stmelovací) soustředění: kurz osobnostní a sociální výchovy pro žáky 6. ročníku ZŠ a primy gymnázia*. 2007, s. 3.

⁹ SCHWARC, Štefan. Adaptační kurzy očima prevence. *Gymnasion: časopis pro zážitkovou pedagogiku*. 2019, s. 47.

jedince v novém prostředí. Délka těchto kurzů může být různě dlouhá od jednodenních kurzů zaměřených na seznámení až po týdenní tematické adaptační programy.¹⁰

2.3 Historie adaptačních kurzů

Franc a kolektiv uvádějí¹¹, že historické kořeny a základy zážitkového vzdělávání položil již Jan Ámos Komenský ve svém díle *Velká didaktika*, kde prosazoval celostní rozvoj osobnosti. Konstatoval, že nejdůležitější zkušenost člověk získává pomocí svých smyslů. Chápal, že je důležité, aby mladí lidé cestovali a díky nabytým prožitkům se vzdělávali. Doporučoval při výuce používání her a hraní. Dle Komenského má být učení spojeno s pohybem v přírodě, mělo by začínat a končit u opravdových zkušeností, aby nás mohlo připravit na život. Jeho dílo *Velká didaktika* nás upozorňuje na:

- *propojení teorie a praxe,*
- *propojení jednotlivých vyučovacích předmětů,*
- *podpory samotného vzdělávání a řešení problémů, motivovaného vlastním zájmem.*

Přesuňme se do poloviny 19. století, kdy u nás vznikaly Turistické kluby a Sokol. Zde byly položeny základy aktivních činností (pohyb na lyžích, na vodě, na kole či pěšky), které se skloubily s poznáváním přírody, památek a historií. Postupně u nás došlo k velkému rozkvětu sportů (veslařské kluby, další vodní sporty a cyklistika). Podle anglosaské inspirace v podobě *skautského hnutí Baden-Powela* se rozvíjely sporty v přírodě v rámci hodin tělesné výchovy i jiných tělovýchovných organizacích a také Junáku. Zakladatelem českého Junáka byl Antonín Benjamín Svojsík, středoškolský profesor, jehož úsilím bylo upravit cizí vzory, které by vyhovovaly potřebám českých dětí a také jejich kultuře a národní tradici.¹² Junácké hnutí začalo ve 20. letech 20. století rozvíjet český historický a kulturní jev, a dalo mu název „výchova v přírodě“. Inspirací jim byla především americká literatura a film. Mladí lidé se začali hojně věnovat víkendovým pobytům v přírodě a *daly vzniknout ryze českému jevu v oblasti rekreace v přírodě tzv. trampingu*,¹³ kde nacházeli pocit svobody. Tento rozvoj výchovy v přírodě ovlivnil také známého učitele a spisovatele Jaroslava Foglara. Jeho dílo

¹⁰ SCHWARC, Štefan. *Adaptační kurzy očima prevence. Gymnasion: časopis pro zážitkovou pedagogiku*. 2019, s. 47.

¹¹ FRANC, Daniel, Daniela SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ a Andy MARTIN. *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. 2007, s. 12–14.

¹² BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorový slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 2016, s. 18.

¹³ BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorový slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 2016, s. 22.

ovlivnilo mládež a její vztah k přírodě a k práci v malých přirozených dětských a mládežnických skupinách. Foglarova filozofie byla založena na těchto pilířích:

- *ovlivňování sebe sama a vztahů k ostatním lidem,*
- *schopnost sebekontroly,*
- *nezávislé formální rozhodnutí.*

Po roce 1948, kdy se k moci dostala komunistická strana spolu se Sovětským svazem, tento vývoj násilně přetrhala. Začali se rozvíjet nové organizované tradice škol v přírodě, lyžařských výcviků, školních výletů a letních soustředění. Pionýrské tábory byly v Československu fenoménem této doby a prošly jimi tisíce dětí. Tyto tábory byly zakládány ve všech státech socialistického bloku, nejznámější nesl název Artěk. Mládežnické a sportovní spolky byly sloučeny, ale ani tak nebyly zcela umlčeny. Stále se objevovala potřeba o podpoře nezávislé iniciativě studentů. První informace o organizaci Outward Bound pronikly do Československa v roce 1974. U nás vznikala podobná hnutí zaměřená na ekologii a výchovu v přírodě jako např. *Brontosaurus, Svaz Ochránců přírody a Centra ekologické výchovy*.¹⁴ Prázdninová škola Lipnice je členem organizace Outward Bound International a jejím spoluzakladatelem je Kurt Hahn, jehož cílem bylo u dětí a mládeže otevřít cestu k prožitkům tzv. prožitková terapie, které nám pomáhají objevovat skryté schopnosti a síly. Na prvním místě Hahnovy pedagogiky stála výchova charakteru, inteligence a na konec vědění. Hahn již ve 20. letech 20. století popisoval jevy, které označil jako úpadkové a my se s nimi setkáváme i dnes:

- malá nebo skoro žádná tělesná zdatnost,
- pasivní zábava,
- snížení veškeré aktivity,
- nedostatek lidského zájmu,
- nedostatek pozornosti a zodpovědnosti,
- pokles podnětného konání.¹⁵

Na začátku 70. let 20. století se zrodilo hnutí, které usilovalo o propojení pohybu v přírodě s kulturními a tělocvičnými aktivitami. Jejím pojetím bylo nabídnout prožitky, mobilizovat intelektuální, citové a morální schopnosti k maximálnímu uskutečnění. Celá

¹⁴ FRANC, Daniel, Daniela SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ a Andy MARTIN. *Učení zážitkem a hrou: praktická příručka instruktora*. 2007, s. 12–14.

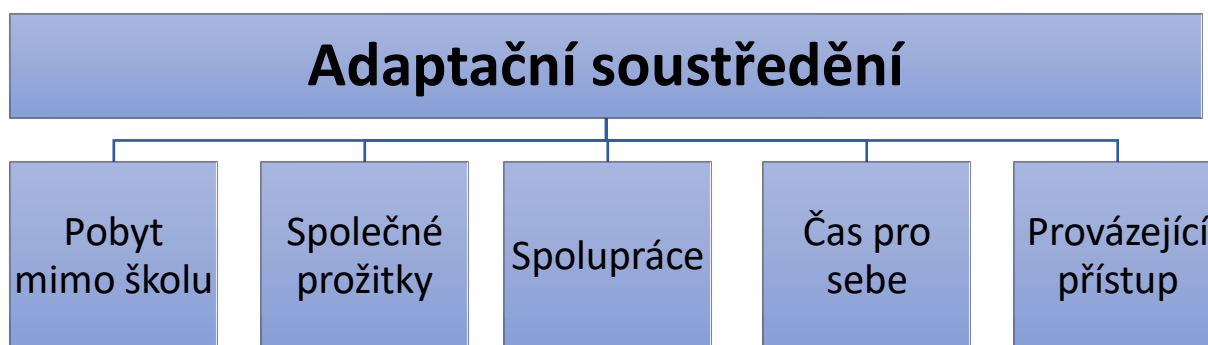
¹⁵ BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorový slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 2016, s. 26.

koncepce měla hlavní cíl budovat samostatnost dětí při rozhodování, stupňovat náročnost na psychickou kondici i intelekt a navodit v konečné fázi uspokojení a znovu zvážit dosavadní názory, ideály a hodnoty. První experimentální projekt se jmenoval Pokus pro dvacet, který otevřel období nových experimentálních akcí 1970–1976. Vzniklo středisko na Lipnici, rok poté se zrodil projekt Gymnasion. Tyto projekty se lišily od dosavadní praxe organizovaných pobytů v přírodě, které měly do té doby jednostranné zaměření.¹⁶

Prázdninová škola Lipnice (dále jen PŠL) se již od roku 1977 zabývala kurzy pro středoškoláky. Nejprve se věnovala dlouhému letnímu kurzu Prázdniny a v 90. letech 20. století prvním adaptačním kurzům pod názvem GO! Ty byly určeny pro nově vzniklé třídní kolektivy. Během několika let se tyto kurzy rozšířily po celé České republice. Hlavní ideou těchto kurzů bylo zprostředkovat skupině čtrnáctiletých žáků a jejich učitelům sblížení na lidské i emocionální úrovni před nástupem do prvního ročníku střední školy (do nového prostředí), umožnit těmto žákům najít si své místo ve skupině a vytvořit si sociální vazby v novém prostředí.¹⁷

2.4 Pilíře adaptačního kurzu

Adaptační kurzy nám nabízejí jedinečnou možnost, jak se daleko rychleji začlenit a poznat na takovém soustředění než v běžném školním prostředí, kde může adaptace na nové prostředí a novou skupinu trvat i celý rok. Tyto procesy můžeme významně zrychlit již během pár dnů. Dubec své poznatky uvádí jako pilíře adaptačního soustředění.¹⁸

Tabulka 1 – Adaptační soustředění (Dubec, 2007, s. 4)

¹⁶ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. Praha: Grada, 2009. s. 14.

¹⁷ ANDRESOVÁ, Zuzana, ed. *Klíčení: příběh a řemeslo: zážitková pedagogika na kurzech pro žáky základních škol*. 2013, s. 9.

¹⁸ DUBEC, Michal. *Adaptační (stmelovací) soustředění: kurz osobnostní a sociální výchovy pro žáky 6. ročníku ZŠ a primy gymnázia*. 2007, s. 4

Pobyt mimo školu – pobytem mimo školu můžeme velmi rychle dosáhnout u žáků naprosto jiného jednání, než nám umožňuje školní prostředí. Dubec uvádí pobyt mimo školu jako jeden z hlavních základních stavebních prvků adaptačního soustředění.

Společné prožitky – hlavní metodou adaptačního kurzu je zážitková pedagogika. I když zapojíme celou skupinu do řady aktivit, každý jedinec si odnese svůj vlastní nezapomenutelný prožitek. Díky těmto zážitkům můžeme dojít k naplnění vytyčených cílů.

Spolupráce – dalším hlavní cílem adaptačního soustředění je stmelení skupiny nových žáků. Tohoto cíle dosáhneme aktivitami a hrami „ušitými na míru“, jejichž úkolem je kooperace nad vyřešením zadaných úkolů.

Čas pro sebe – nezbytným plnohodnotným cílem je zařazení několika volných bloků pro žáky, kdy mohou trávit volný čas dle svého uvážení. Tyto neřízené pauzy přispívají k bližšímu seznamování těchto dětí a také žádoucímu odpočinku.

Provázecí přístup – posledním prvkem tohoto pilíře je respektující komunikace. Na kurzech jsou stanovena pevná pravidla, na kterých se dohodnou obě strany.¹⁹

2.5 Zážitková pedagogika

Cílem zážitkových akcí je především smysluplné trávení volného času. Účastníci jsou vtaženi do připraveného typu programu, kterého se aktivně účastní, a nejen pasivně přihlíží. Pokud zážitkovou pedagogiku připravujeme pro nově vzniklé kolektivy, mohou tyto aktivity přispět také jako prevence patologických jevů. Dobře připravená akce pak přináší účastníkům:

- nové přátele, stmelení a budování sociálních skupin,
- rozvíjí nové vědomosti a dovednosti v oblasti sociální, biologické, psychologické, interpersonální,
- pobyt mimo školní prostředí – pobyt v přírodě, poznávání nových krajů,
- smyslem je sebepoznání, to jak vnímáme skupinu a ona nás, kam směřujeme,
- zanechává v nás vzpomínky na dobře strávený volný čas,
- motivuje nás ke změnám, také může být inspirací pro nový život.²⁰

¹⁹ DUBEC, Michal. *Adaptační (stmelovací) soustředění: kurz osobnostní a sociální výchovy pro žáky 6. ročníku ZŠ a primy gymnázia*. 2007, s. 4

²⁰ PELÁNEK, Radek. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. 2013, s. 11–12.

Každý zúčastněný jedinec si ze stejné skupinové činnosti přináší jiný zážitek, který si zapamatuje a tato zkušenost jej ovlivní. Zážitková pedagogika tedy ovlivňuje každodenně životy jedinců. Prázdninová škola Lipnice u nás připravovala pobyty pro skupiny účastníků v přírodě, spojené s náročnějším pobytem v přírodě, kde využívala výchovu výzvou, zážitkem nebo prožitkem.²¹

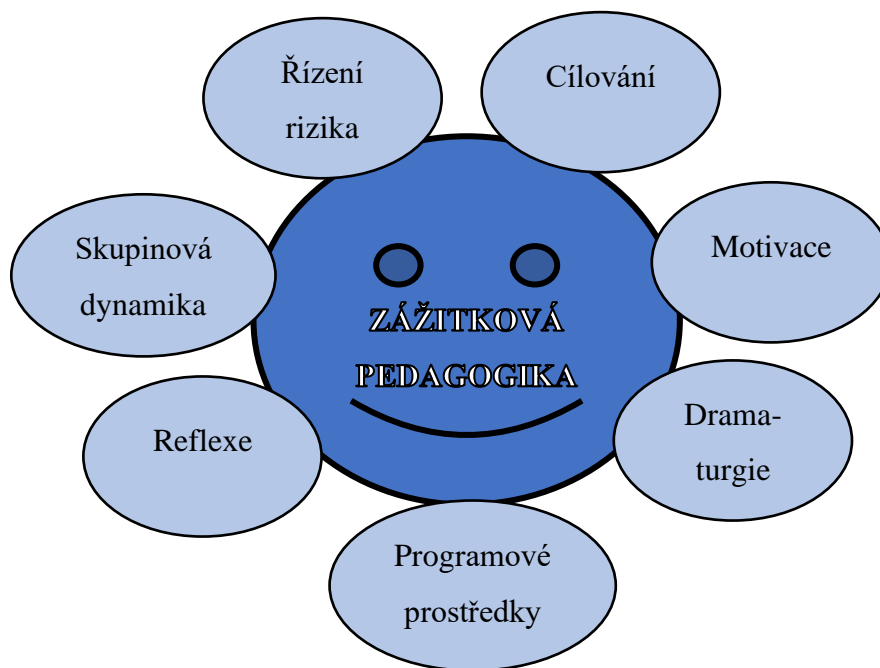
Hanuš a Chytilová popisují zážitkovou pedagogiku jako ucelený soubor postupů, příběhů a dějů, díky nimž může osoba vlastním aktivním prožitkem a konáním odhalit nové dovednosti, skutečnosti a vědomosti. Tyto aktivity se pokoušejí ve skupině i jedinci, probudit nové postoje. Záleží na způsobu práce a motivace, aby se jednalo o pozitivní činnost. Zpětnou vazbu hodnotově přínosnou. Zážitkovou pedagogiku chápe Hanuš a Chytilová jako teorii *výchovy prožitkem* a *výchovy k prožívání*.²² Graficky je soubor těchto postupů znázorněn v Tabulce 2 - Zážitková pedagogika.

Základním pojmem zážitkové pedagogiky je hra. Vycházíme z předpokladu, že si nejlépe pamatujeme to, co jsme si mohli sami vyzkoušet anebo zažít na vlastní kůži. Podle Gabašové jsou důležitými principy *emoční působení na účastníky, aktivní přístup k poznání, vzájemná podpora a tolerance ve skupině, a hlavně reflexe čili uvědomění si toho, co se se mnou v danou chvíli děje a jaký to má vliv na můj další vývoj*. Klíčovým okamžikem pro využití zážitkové pedagogiky je první den školního roku, především pro nově vznikající kolektivy. Zde můžeme začít využívat metody zážitkové pedagogiky, a to především v třídnických hodinách, ve výuce i mimoškolních aktivitách, a to nejlépe zcela pravidelně. Takto můžeme vytvořit nové postoje ke vzdělávání a k rozvoji, především formovat od prvního dne školy vztahy mezi novými žáky a učitelem. Gabašová uvádí jako hlavní faktor docílit blízkosti, díky které se daří navodit bezpečné klima ve třídě a lépe řešit problémové situace, které mohou vznikat čili pro prevenci rizikového chování.²³

²¹HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2011.

²²HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 18.

²³GABAŠOVÁ, Jitka. *Zážitková pedagogika a její místo ve vzdělávání*. *Časopis Prevence*. 2019, s. 10.

Tabulka 2 – Zážitková pedagogika (Beneš, ed., 2016, s. 65)

V kapitole 2.4 (Příře adaptačního kurzu) jsem Vám popsala poznatky M. Dubce, jakým způsobem lze během pár dnů začlenit žáky do nového prostředí. Na Dubcovy poznatky bych chtěla navázat nejznámějším modelem zkušenostního učení, který je využíván v zážitkové pedagogice. Jde o čtyřstupňový Kolbův model (viz Tabulka 3 – Kolbův model zkušenostního učení). Je známo, že modelů je až devět, které se dále rozdělují, a to podle počtu kroků v jednotlivých cyklech. S touto teorií zkušenostního učení přišel jako první John Dewey²⁴ a dle jeho názoru je základním činitelem vzdělávání – zážitek. Kolbův zkušenostní model nám však nabízí zcela odlišný model v postupu učení, než byly do té doby behavioristické a implicitní teorie učení založené na procesech poznávání zkušeností. Podle Kolba má být učení založeno nejen na předávání slov, kde však mohou být znevýhodněni ti, kteří nedokáží zcela vyjádřit verbálně své myšlenky a pocity. Kolb vychází z prací Deweyeho, Lewina²⁵ i Piageta²⁶. Jeho hlavní myšlenkou je učení členit do jednotlivých kroků, kdy můžeme lépe porozumět dílčím cyklům, vyzkoušet je a využít. Kolbův cyklus učení popisuje také Saul McLeod, který se ve svém článku zabývá různými styly učení. McLeod došel k závěru, že nejdůležitější a nejúčinnější je, aby pedagogové

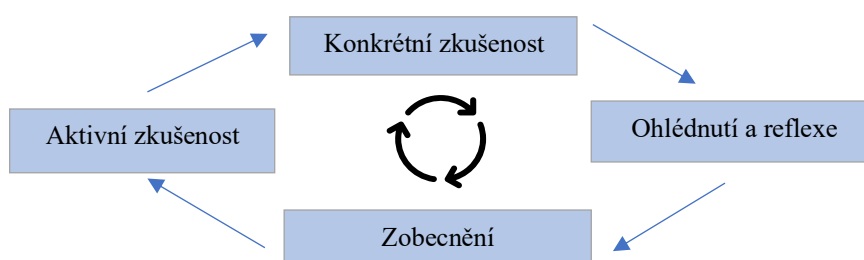
²⁴ John Dewey – přední americký pedagogický reformátor 20. století (Jeho nejlivnější vzděl. teorii 20. stol. později používá Kolb ve své teorii zkušenostního cyklu učení.

²⁵ Kurt Lewin – zakladatel americké soc. psychologie. Lewinova teorie se podobá Deweyeho teorii, klade však větší důraz na zpětnou vazbu.

²⁶ Jean Piaget – vývojový psycholog, proslavil se studiem dětského myšlení a kognitivního vývoje. Dle Piageta se rozvoj myšlenek v dospělém věku tvoří na základě množství předešlých představ, zážitků, reflexí a akcí, ze kterých vycházejí.

rozvíjeli schopnosti a dovednosti svých žáků vhodně zvolenými aktivitami, které budou prováděny správným způsobem, vytvořeným tak, aby se každý žák mohl zapojit takovým způsobem, jaký mu vyhovuje nejvíce. K tomu je zapotřebí, aby žák prošel celým procesem a každou fází zážitkového cyklu učení.²⁷

Ovšem trenéři či školitelé musí k těmto krokům přistupovat kriticky, stejně jako k teoretickým modelům. A to zejména proto, že správným použitím modelu můžeme praxi a studiu pomoci, zatímco špatně použitým modelem můžeme napáchat více problémů než řešení.²⁸

Tabulka 3 – Kolbův model zkušenostního učení (Hanuš a Chytilová, 2009, s. 43)

2.6 Motivace

Motivaci můžeme vyjádřit jako hybnou sílu jednání a chování. Motivace je smyslem chování. V zážitkové pedagogice má metoda motivace významné a nezastupitelné místo.²⁹ V pedagogickém slovníku je popisovaná takto:

Je souhrnem vnitřních i vnějších faktorů, které:

1. *spouštějí lidské jednání, aktivují ho, dodávají mu energii;*
2. *zaměřují toto jednání určitým směrem;*
3. *udržují ho v chodu, řídí jeho průběh i způsob dosahování výsledků;*
4. *navozují hodnocení vlastního jednání a prožívání, vlastních úspěchů a neúspěchů, vztahů s okolím“.*³⁰

Hanuš a Chytilová míní, že neexistuje univerzální ani všeobjímající teorie pro motivaci. Dle jejich názoru si musíme uvědomit, nakolik je závislá na chování našich

²⁷ *Simply Psychology: Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle*. [online], [cit. 05-05-2019].

²⁸ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 34–42.

²⁹ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 63–65.

³⁰ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 2009, s. 158.

svěřenců, jsou-li jako jedinci biologicky připraveni nechat se motivovat. Motivaci popisují jako:

1. *příčinu pohybu, důsledek změn stavu a organismu;*
2. *důvod k rozhodování v situacích volby;*
3. *výklad smysluplných souvislostí;*
4. *proces zkoumání a usměrňování vnitřních procesů člověka, které řídí, aktivuje a udržuje chování.*

Toto chování může vypadat tak, že jedinec vidí určitý objekt, který ho zaujme. Tento objekt pozoruje a po chvíli dochází k vtažení, uchvácení, zpracovává vnitřní informace a v jistou chvíli cítí, že chce být součástí objektu a v tuto chvíli již dosahuje cíle. Pokud chceme takto dosáhnout cíle (uspokojení), který na nás působí jako výzva, hledáme nejjednodušší cestu od motivace k cíli.³¹

Metoda motivace je jednou z důležitých metod celostní výchovy a celostního učení. Motivace nám pomáhá nastartovat a probudit vnitřní síly člověka k činnosti. Zpravidla na motivaci navazuje program, který má vhodnou formou tyto motivace rozjet, ale také je můžeme provádět tzv. dramatickými oblouky, které nám pomáhají účastníky uvést v činnost, přichystat je a zakotvit. Takový program pak může začít za několik hodin nebo i dní, a to se stejnou motivací, jinou anebo úplně bez ní. Vytvářením vlastní motivace výrazně ovlivňujeme dynamiku a atmosféru zážitkově pedagogického působení. Pokud dobře promyslíme program, můžeme vstoupit do hry „skokem–šokem bez klasické podoby motivační fáze programu“. Motivace na nás vždy působí. Je to vlastně taková potřeba a výzva, kterou chceme dosáhnout vytyčené cestě k cíli.³²

Tabulka 4 – Model motivace–cesta–cíl (Hanuš a Chytilová, 2009, s. 65)

³¹ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 63–65.

³² BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorský slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 2016, s. 135.

2.7 Prožitek

Kirchner píše ve své knize, že podle Kubana je pojem prožitek v dnešní době velmi oblíbený jak v populárních a vědeckých pracích tak i mezi veřejností. Komerční sféra využívá tohoto výrazu „*prožitek a prožitkovost*“ obzvláště pro ztraktivnění nabídek mnohých aktivit, které zasahují do rekreace, sportovních aktivit a nejčastěji do volnočasové sféry. Jirásek³³ uvádí stále větší zájem o fenomén prožitku, který přináší mnoho zajímavých zamyšlení. S tímto pojmem se začínají spojovat také přístupy, které jsou používány v pedagogice, výchově, terapii a jiných oblastech. Tyto přístupy jsou nazývány: *výchova prožitkem, výchova zážitkem, prožitková pedagogika, prožitková terapie, dobrodružná terapie, dobrodružná výchova, výchova výzvou*. Komplexně uváděný pojem u české odborné veřejnosti je „zážitková pedagogika“.³⁴

Hájek, Hofbauer a Pávková³⁵ uvádí, že prožitek je jedinečný, závislý na vnímání člověka, který jej prožívá. U žádné akce nenajdeme dva stejně prožívající, i když se budou účastnit stejné akce. Vždy budou prožitky působit pouze individuálně, a to i pokud bude akce dobře naplánovaná a směřovat ke společnému cíli. Ve volném čase se zážitky i prožitky opírají o intenzivní účast na programu, kdy jsou jedinci vtaženi do náročnějších fyzických aktivit, které jsou zaměřeny na sociální vztahy a sebepoznání. Mimo výkonů fyzických zahrnují také přemýšlení o sociálních vztazích, k lepšímu poznání sebe samého, ujasňují si svoje místo ve skupině. Rozvíjí sebedůvěru, psychickou odolnost, odbourávají různé bariéry v pozitivním smyslu, ale také zjišťují účastnickovy limity, kdy pro něj mohou být chápány negativně. Výchova prožitkem by měla dosahovat naplnění cílů skupiny a najít uplatnění také v běžném životě.

Hájek, Hofbauer a Pávková uvádí tuto definici: *Tento způsob práce představuje účinnou pedagogickou metodu, která staví na emocionálně silném, intenzivním zážitku, na prožití skutečností, překonávání překážek a poznávání sebe samého, na vnímání kontaktu s přírodním prostředím, na zážitku spolupráce v týmu*. Jedinec se musí spoléhat na vlastní fyzické i psychické schopnosti a díky zkušenosti také dosáhnout zjištění, že ne vždy se dokáže obejít bez kooperace s ostatními.³⁶

³³ KIRCHNER, Jiří. *Psychologie prožitku a dobrodružství: pro pedagogiku a psychoterapii*. 2009, s. 3.

³⁴ KIRCHNER, Jiří. *Psychologie prožitku a dobrodružství: pro pedagogiku a psychoterapii*. 200, s. 3.

³⁵ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2011, s. 175–176.

³⁶ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2011, s. 175–176.

2.8 Zážitek

Připravíme-li stejné skupinové aktivity, budou tyto aktivity pro každého jedince znamenat jiné prožití onoho okamžiku a utkví mu jiné vzpomínky, zapamatuje si jiné momenty. Všechny tyto zážitky ozvlášťují zájmové činnosti každodenního života, ale také delší programy s náročnějším pobytem v přírodě. *Výchova prožitkem nebo zážitkem, výchova výzvou* je velkým přínosem pro tyto skupiny a u nás tímto způsobem mezi prvními začala pracovat PŠL. Přispěla tak k novým metodám výchovy ve volném čase, které byly založeny právě na zážitcích.³⁷ Praxe kurzů PŠL je teorií celostní výchovy a teoreticky reflektuje celou oblast zážitkové pedagogiky. Tyto kurzy se odehrávají v tzv. oblasti neformálního vzdělávání. To znamená mimo klasické formální školní struktury. V zážitkové pedagogice jde hlavně o výchovu a proces učení, kde je jednoznačně výchozí rozvoj a růst osobnosti, primárně na rozvoj výchovy pro život. Důraz je kladen na emoční stránku – tedy prožitek (tzv. hluboký vnitřní otisk), který je vyvolán nejčastěji prostředím v přírodě, různými situacemi a osobnostmi, které vzájemným působením a vlivem prostředí tvoří malé i velké skupiny. Tyto skupiny motivují k aktivnímu jednání a přes proces uvolňování, jako je reflexe, jsou osvojeny jako neopakovatelná a jediná autentická zkušenost. Ta pozitivně působí na orientaci, hodnoty, postoje, smysl a chování jedinců i všech účastníků skupiny, tedy i instruktorů, učitelů. Stručně tuto autentickou zkušenost nazýváme vztahem *prožitek – zážitek – zkušenost*.³⁸

2.9 Hra

Hanuš a Chytilová chápou hru jako *jeden z nejideálnějších prostředků harmonického rozvoje osobnosti*. Hra nás provází celým naším životem. Symbolická neboli volná hra začíná již v raném dětství, kdy přechází v období předškolního věku do hry řízené pravidly. Hra je v jistém smyslu stavem mysli. Hra je nenahraditelným prostředkem ve výchově. Díky hrám se jedinec nebo malá i velká skupina rozvíjí, kdy navozeným dějem, příběhem, rolemi roste vědomostně a zkušenostně. Hra je tedy prostředkem, díky němuž mohou jedinci i skupiny ověřovat své dosažené životní zkušenosti, své dovednosti a poznatky. Prověruje také jejich postoje, hodnoty a názory. Na jedné straně získává poznatky o druhých či o světě,

³⁷ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2011, s. 175

³⁸ BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorový slabikář: metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 2016, s. 64–65

na straně druhé také poznatky o sobě samých. Hrou směřujeme účastníky k dosažení určitého cíle, který musí být dosažitelný, uskutečnitelný, přesně a jasně definovatelný.³⁹

Hra má mnoho aspektů: aspekt poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační, tvořivostní, fantazijní, sociální, rekreační, diagnostický, terapeutický. U některých her není potřeba žádných pomůcek, u jiných je potřeba zajistit speciální pomůcky jako jsou hračky, přístroje, nástroje nebo sportovní nářadí. Většinu kolektivních her provázejí určitá pravidla a mají podobu sociální interakce.⁴⁰

2.10 Zpětná vazba

Na počátku české zážitkové pedagogiky byla zpětná vazba nutností. Byla využívána ve svých projektech. Později se však stala předností. Je to jedna z nejobtížnějších dovedností toho, kdo vede akci či nejrůznější výchovné programy. Zpětná vazba dnes patří ke každé provedené akci. Díky zpětné vazbě můžeme v praxi zjistit, jak jsme si vedli, jestli byl program a připravené aktivity dobře či špatně provedené, jaké pocity si z této akce účastníci odnášejí.

Hanuš a Chytilová rozlišují několik typů zpětné vazby:

- *kvalitativní* – nejpřirozenější a srozumitelné pro účastníky;
- *kvantitativní* – vyhodnocujeme je za pomoci dotazníků, testů nebo grafů;
- *pozitivní* – upozorňují, je-li chování systému žádané;
- *negativní* – informace, které se dostanou zpět k organizaci, mají za cíl upozornit na odklonění od žádoucího cíle, vede k upevnění;
- *hodnotící* – např. formou dotazníku, určuje nám hodnotící škálu (dobré X špatné);
- *nehodnotící* – sděluje informaci, ale nedochází k hodnocení (pozitivní X negativní);
- *okamžitá* – vyhodnocuje se ihned po proběhlé akci, v účastnících zanechává detaily;
- *zpožděná* – vyhodnocuje se později po akci, nezanechává tolik detailů jako okamžitá, jejich výstupem jsou nejpodstatnější a nejvýznamnější informace;
- *přímá* – vyjádřená zřetelně, přímo;
- *nepřímá* – nemusí být vyjádřená zřetelně, zprostředkovaně, nepřímo.⁴¹

³⁹ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 114–115.

⁴⁰ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 2009, s. 92.

⁴¹ HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 2009, s. 94–98.

3 CÍLOVÁ SKUPINA

Cílovou skupinu pro tento projekt tvoří žáci ve věku 13 až 14 let, kteří přicházejí ze základních škol a osmiletých gymnázií Olomouckého kraje.

V této kapitole vymezím pojmy pubescence, klima třídy a třídní učitel.

3.1 Pubescence

Pubescence neboli puberta je věkové období dospívání, kdy v biologickém smyslu jde o první známky pohlavního zrání a také zrychlením růstu na straně jedné, na druhé pak plným pohlavním dozráním a dokončením růstu tělesného. V tuto dobu také dochází k řadě změn psychických, kdy dochází u jedince k novému sociálnímu zařazení. Dochází u něj k novému sebepojetí a uvědomění si vlastní role ve společnosti, které však jde-li o výkony a chování, je často odlišné od očekávání společnosti. U řady dospívajících dochází ke značným změnám sociálním a psychickým, které nadřazeně nazýváme pubertou. Období pubescence – zhruba od 11 do 15 let, dělíme na dvě fáze: *fázi prepuberty* a *fázi vlastní puberty*.

Fáze prepuberty (v první pubertální fázi) – v tomto období dochází především k prvním známkám pohlavního dospívání, kdy u dívek končí nástupem menarché zhruba ve věku od 11 do 13 let, u chlapců první noční polucí – tedy emisí semene, kdy tento fyzický vývoj přichází i o rok až dva později než u dívek.⁴² Kalhous a Obst uvádějí, že dle nových poznatků začíná biologické dospívání dříve než v minulosti, zatímco sociální dospělost se posouvá k vyšší věkové hranici. Toto biologické dospívání urychlily lepší životní podmínky na straně jedné, na druhé straně výrazně posunuly věk, kdy mladí lidé začínají být nezávislí na své rodině a zakládají svou vlastní.⁴³

Fáze vlastní puberty (druhá pubertální fáze) – tato fáze přichází po dokončení prepuberty zhruba ve věku 13 až 15 let a je typická u dívek pravidelným ovulačním cyklem a u chlapců dokončeným vývojem hlavních sekundárních pohlavních znaků.⁴⁴

Podle Langmeiera je první část dospívání popisovaná v pracích v oblasti vývojové psychologie obdobím emoční lability, kdy se jedinci potýkají s vnitřními změnami organismu, ale také těmi vnějšími, kdy se potýkají s nejistotou o svém vlastním postavení ve společnosti, hledají sebe sama, své schopnosti vyhovět očekávaným požadavkům. Tyto

⁴² LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 1998, s. 138–139.

⁴³ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2009, s. 66–67.

⁴⁴ LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 1998, s. 138–139.

děti mají častější impulzivní jednání, jsou negativně rozpoloženy, mají nepředvídatelné reakce, hůře vycházejí s autoritami. Tento obraz puberty můžeme nazvat „bouře a vzdor“.⁴⁵

3.2 Klima třídy

Velfová si klade za krátkodobý cíl adaptačního kurzu pozitivní navození sociálního klimatu ve třídě, dobré soužití s kolektivem, navození osobní i profesní budoucnosti v kolektivu třídy, odpovědnost žáků vůči svojí osobě, ale i k ostatním žákům.⁴⁶

Školní třída je malá sociální skupina. V jednotlivých třídách se klima liší. Pozitivní klima žáky a učitele sblízuje. V takové třídě se lépe dosahuje plnění úkolů a plánovaných cílů. Na druhé straně negativní klima může vést ke špatné spolupráci celé skupiny, ke ztrátám motivace, špatným výkonům a výsledkům. Může zajít až tak daleko, kdy se u žáků objevují zdravotní obtíže či neurózy.⁴⁷ Klima třídy tvoří žák, skupina žáků, učitel, skupina učitelů a všichni tito označení jako celek třídy jsou aktéry toho, co se bude ve třídě odehrávat nebo co se odehrává či odehrálo. Každý jedinec vnímá, prožívá a hodnotí tuto skupinu individuálně. Klima třídy je označováno jako dlouhodobé časové hledisko, které je typické pro danou třídu a učitele v průběhu několika měsíců až několika let.⁴⁸

Čapek označuje třídní klima za *souhrn subjektivních hodnocení a sebehodnocení vnímání, prožitků, emocí a vzájemného působení všech účastníků, které v nich jako ve spolutvůrcích a konzumentech vyvolávají edukační a jiné činnosti v daném prostředí*. Klima třídy ovlivňuje vztahy mezi žáky, někteří např. chodí do školy rádi kvůli svým kamarádům, kteří se z nich během let stali. Schopný učitel, který vyzoruje dobré vztahy mezi žáky, může tento potenciál využít v jejich další prospěch a ovlivnit tak pozitivní působení na žáky a celou třídu. Jak již bylo popsáno výše, klima ve třídě je závislé na tom, co žák vnímá, prožívá, o jeho emocích. Jeho prožitek či názor, ať již vyjádřený verbálně, pantomimou nebo kresbou vypovídá o klimatu třídy.⁴⁹

⁴⁵ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2009, s. 67.

⁴⁶ VELFOVÁ, Marie. *Adaptační kurz: součást prevence předčasných odchodů ze vzdělávání* [online], [cit. 12-08-2019].

⁴⁷ KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2009, s. 233–234.

⁴⁸ PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 2009, s. 125.

⁴⁹ ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. 2010, s. 13, 79–81.

3.3 Třídní učitel

Sociální klima ve třídě do značné míry vytváří učitel a to tím, jak přistupuje ke svým žákům, určitým stylem práce. Tím, jak nasměruje životní dráhu těchto žáků. Záleží na jeho osobnosti, jeho povaze dokáže-li vztahy mezi ním a dětmi nebo dětmi navzájem budovat a pomoci k vývoji nezávislé, svébytné osobnosti svých žáků. Každý učitel takové dovednosti nemá. Jeho psychosociální zralost se vyvíjí na začátku kariéry, kdy ještě nemá potřebné životní zkušenosti s vedením třídy. Je sice vybaven teoretickými disciplínami, ty ale nemohou nahradit zralost osobnosti a životní zkušenost.⁵⁰

Karnsová ve své knize uvádí, že nejlepším způsobem, jak s dětmi navázat dobrý vztah, je získat jejich úctu empatií, zkušeností a úsilím. Dobré vztahy s dětmi je potřeba si zasloužit. Nejčastější forma výchovy, kterou učitelé používají jako motivaci je odměna a trest. Jenže tyto formy působí jen krátkou dobu a tím pádem brzy ztrácí na účinnosti. Čím více po dětech chceme, aby udělali to, co si přejeme, o to více jsme přísnější a naše interakce jsou více omezující. Tento vztah je potom antagonistický. V moderním pojetí výchovy na děti zapůsobíme tím, že k nim budeme upřímní a poctiví. Náš vztah s žáky budujeme postupně. Chceme-li na děti působit, nesmíme být v tomto vztahu pasivní. Nejdůležitějším faktorem je komunikace, kterou dělíme na dvě dimenze. Tou první je účinná komunikace a tou druhou předchozí zkušenost. Úspěchem správné komunikace s dětmi je naslouchat jim, budovat jejich důvěru a hloubku vztahu. Ovlivňování dává tomuto vztahu smysl a slouží také jako překlenutí propasti mezi lidmi.⁵¹

⁵⁰ ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. 1998, s. 7.

⁵¹ KARNSOVÁ, Michelle. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem: zásady a cvičení*. 1995, s. 12–15.

4 PROJEKTOVÁNÍ ADAPTAČNÍHO KURZU

V projektu třídního kurzu, který je vytvořen pro GJB a SPgŠ v Přerově, jsem se zaměřila na stmelení kolektivu, a to za pomoci seznamovacích, sportovních a pohybových her. Přednostně jsem přemýšlela o cílové skupině, která měla být tímto kurzem ovlivněna (Tabulka 5 – Charakteristika a obsah adaptačního kurzu). Inspirací mi tedy byla odborná literatura a podněty pedagogů z pedagogické školy i gymnázia, kteří se již adaptačního kurzu (dále jen AK) účastnili.

V následující čtvrté kapitole podrobně popisuji, jaké jsme si stanovili cíle (kapitola 4.1). Na základě těchto cílů jsem naplánovala a připravila průběh AK (kapitola 4.2). Vytvořila jsem SWOT analýzu (kapitola 4.10), kde jsem za pomoci třídního učitele diagnostikovala naše slabá a silná místa projektu (tabulka 10). Na základě této analýzy učinilo vedení školy rozhodnutí k personálnímu (kapitola 4.8), finančnímu a materiálnímu zajištění akce (kapitola 4.9). Následně byl připraven harmonogram (Tabulka 8 – Harmonogram AK), který nastíní organizaci a aktivity třídního pobytu.

4.1 Cíl adaptačního kurzu

Stanovení cílů je jedním ze základních úkonů, které si musíme stanovit před přípravou a realizací adaptačního kurzu. Na stanovení tohoto cíle by se měli podílet všichni účastníci učitelského týmu a tyto vytyčené cíle by měli také splnit. Díky nim pak můžeme provést reflexi jednotlivých cílů, ale také celého kurzu.

Čeho chceme během adaptačního kurzu dosáhnout? To je hlavní otázka k dosažení cíle. Konkrétní cíle volíme v závislosti na daném tématu, k nim pak skládáme cíle dílčí. U špatně volených cílů může dojít k roztržení celého programu. Zaměřujeme se především na výukově zážitkové programy, kterými se pokoušíme účastníky motivovat k přemýšlení a zamyšlení se nad vlastními postoji, nabolávat zaběhnuté stereotypy, nechat je projevit vlastní názory a pocity a tím zaujmout a inspirovat k dalším tématům. Hry nám zde slouží především k vytvoření vzájemné spolupráce a obratnosti žáků.⁵²

Cílem našeho adaptačního kurzu bylo stmelit nově příchozí žáky (viz Tabulka 6 – Cíl AK), kteří nastoupili z různých základních škol a víceletých gymnázií Olomouckého kraje do primy šestiletého gymnázia na GJB a SPgŠ v Přerově. Konkrétně vymezené cíle bylo zapotřebí seřadit a přiřadit k nim takové aktivity, aby vedly k smysluplnosti a správné

⁵² PELÁNEK, Radek. *Zážitkové výukové programy*. 2010, s. 18.

účinnosti tohoto adaptačního kurzu. Připravené aktivity vedly k několika cílům současně, tak aby dosažené cíle byly měřitelné. Aktivity jsme volili od seznamovacích, rozehrívacích, zaměřených na prohloubení vzájemného poznání spolužáků a učitele, aktivit zaměřených na důvěru, po zátěžové a odpočinkové.

Název kurzu	Adaptační (stmelovací) kurz Prostřední Bečva
Charakteristika kurzu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ třídní kurz pro žáky primy šestiletého gymnázia ✓ adaptační (stmelovací) kurz ✓ mimoškolní prostředí (areál Škola v přírodě – Prostřední Bečva) ✓ k dosažení cílů kurzu jsou použity metody zážitkové pedagogiky
Hlavní myšlenka	Vytvoření dobrého vztahu mezi spolužáky a mezi žáky a třídním učitelem.
Cílová skupina	Prima – 1. ročník šestiletého gymnázia (žáci 13–14 let).
Obsah kurzu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zahájení adaptačního kurzu ✓ aktivity (rozehrívací) na seznámení a motivaci žáků ✓ aktivity, u kterých je zapotřebí komunikovat s ostatními členy ve skupině (vzájemné poznávání žáků i třídního učitele) ✓ komunikace (vytvoření nových vztahů ve třídě) ✓ skupinové aktivity zaměřené na spolupráci ✓ hledání společného řešení, reflexe, doporučení ✓ vytvoření vlastního místa ve třídě, jedinečnosti každého člena ve třídě, co o sobě může sdělit, osobní otevřenost a naladění se na dalšího jedince, reflexe ✓ skupinová aktivita posilující zodpovědnost a vzájemné uznání mezi členy skupiny ✓ jednoduché a rychlé reflexe po skončených aktivitách

Tabulka 5 – Charakteristika a obsah adaptačního kurzu

Cíle kurzu	<ul style="list-style-type: none"> ✓ seznámení s třídním učitelem a dalšími účastníky kurzu ✓ stmelení žáků přicházejících ze 7. tříd různých základních škol a osmiletých gymnázií ✓ vytvoření pozitivního klimatu ve třídě ✓ vytvoření dobrého vztahu učitele a žáků
------------	--

Tabulka 6 – Cíl adaptačního kurzu

<i>Jednotlivé bloky adaptačního soustředění</i>	<i>Fáze vývoje skupin v čase</i>
1. Zahájení.	První kontakt
2. Rozehřívací aktivity.	První kontakt
3. Aktivity zaměřené na prohloubení vzájemného poznání a hlubší poznání učitele.	První kontakt
4. Aktivity zaměřené na nastartování spolupráce mezi žáky a řešení konfliktů při skupinové práci.	Kvašení
5. Aktivity zaměřené na společné zvládání náročných situací (Dobrodružná cesta).	Důvěrnost, intimita, vyjasnění
6. Aktivity zaměřené na rozvoj důvěry.	Důvěrnost, intimita, vyjasnění
7. Aktivity zaměřené na zformování základních pravidel třídy a na zhodnocení a uzavření celé akce.	Výkonové stádium.

Tabulka 7 – Adaptační soustředění (Dubec, 20017, s. 9)

4.2 Plánování a příprava adaptačního kurzu

Projekt adaptačního kurzu pro primu šestiletého gymnázia bylo zapotřebí naplánovat, aby byl pozitivně přínosný pro nově vznikající třídu a také pro pozitivní naladění kolektivu a vztahů s třídním učitelem (viz graf – Časový harmonogram přípravy AK). AK jsem připravila tak, aby byl pestrý a splňoval naplnění všech cílů. Hlavním cílem AK bylo, aby se žáci před nástupem do školních lavic dostatečně sblížili (viz kapitola 3.2 Klima třídy a 3.3. Třídní učitel), poznali se na fyzické i emocionální úrovni. Tak, aby měl každý z nich možnost vytvořit si své místo ve skupině a nalézt nové sociální vazby.

V první fázi bylo důležité poskládat dramaturgii (představení časového harmonogramu s jednotlivými herními bloky - Tabulka 8) a cíle projektu kurzu (Tabulka 6) tak, aby všechny aktivity a hry zapadaly do konečného výsledku. Harmonogram se může mírně měnit či upravovat přímo na místě AK, jelikož dopředu neznáme účastníky a může vzniknout potřeba přizpůsobit tento plán nové specifické skupině těchto žáků. Na základě praktických zkušeností třídního učitele a teoretických východisek jsme sestavili harmonogram akce (viz Tabulka 8) třídního kurzu.

V následujících blocích vás seznámím s rozčleněním fází přípravy AK:

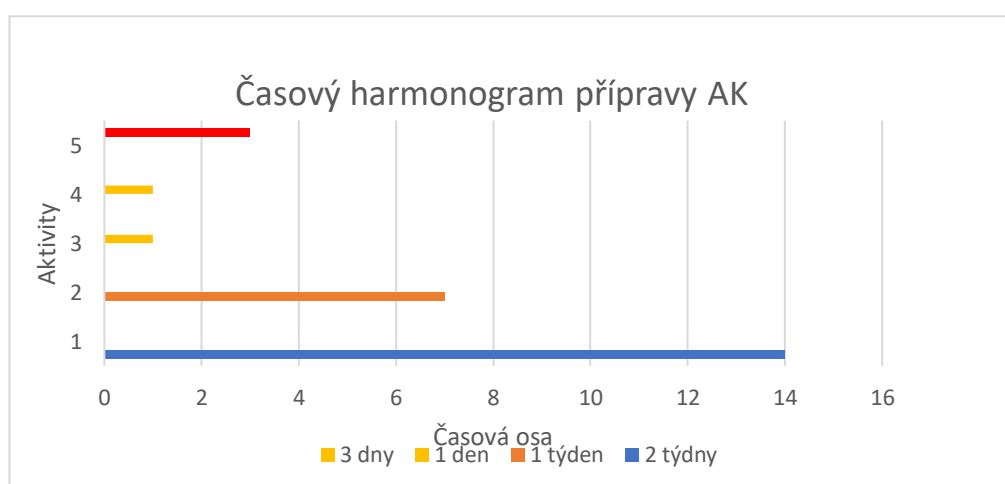

4.2.1 Plánování

Termíny adaptačních kurzů na GJB a SPgŠ v Přerově stanovuje vždy vedení školy. AK třídy primy byl naplánovaný na první týden v měsíci září. Doba AK byla vymezena na tři dny od středy 4. září do pátku 6. září 2019. Dopis s instrukcemi, finanční částkou a návratkou zaslala škola zákonným zástupcům žáků v měsíci červnu předcházejícího školního roku (viz příloha 1 – Informace pro rodiče). Rodiče svým souhlasem a uhrazením částky za AK do konce měsíce srpna potvrdili účast svého dítěte na kurzu. Místo pobytu, ubytování, stravu a dopravu zajistil třídní učitel. Personální a materiální zajištění obstarala škola.

4.2.2 Příprava

Přípravě samotného kurzu předcházelo nastudování odborné literatury (metodické příručky pro ty, kteří organizují kurzy zážitkové pedagogiky a další odborná literatura zabývající se aktivitami a hrami).

Legenda:

- 1 = Výběr aktivit
- 2 = Harmonogram kurzu v souladu s cílem a náplní AK
- 3 = Konzultace, kontrola a schválení AK třídním učitelem
- 4 = Konzultace a schválení materiálního zajištění s ostatními pedagogy
- 5 = Realizace kurzu

4.2.3 Průběh kurzu

Pro dobrý průběh kurzu bylo nejdůležitější překonat bariéru mezi novými spolužáky, vybudovat nový dobře fungující kolektiv, zprostředkovat žákům zážitky. Motivovat žáky a zanechat v nich silné prožitky vhodnými aktivitami, které byly vybírány pro danou věkovou skupinu. Po této fázi jsem zařadila hry náročnější a složitější, které vyžadují samostatnost nebo naopak kolektivní přístup. Navazovaly odpočinkové aktivity i volné

chvíle, které jsou velmi žádoucí, protože žáci mají možnost se navzájem poznávat bez přítomnosti autorit.

4.2.4 Prožívání

Vrcholem AK byl celodenní výlet, kdy na žáky čekala náročná turistika s výšlapem na Pustevny a zpět do ubytovacího zařízení. Žáci byli vystaveni dlouhé trase, během které měli možnost lépe se poznat, povídat si, hrát celodenní hru. S třídním učitelem jsme měli možnost žáky pozorovat, jak vytvářejí nové skupinky, jakou vzájemnou komunikaci mezi sebou volí, jejich zodpovědnost, dochvilnost apod., jestli se podařilo naplnit cíl AK a vytvořit dobré klima nové sociální skupiny.

4.2.5 Reflexe

Po absolvování denních aktivit, ať už se jednalo o hry nebo celodenní program jsme se ohlédli zpět a srovnávali svoje emoce s prožitky ostatních členů skupiny. Za pomoci reflexe jsme byli schopni změnit naše prožitky v zážitky a později ve zkušenost. Zpětná vazba nám pomohla ze zkušeností získaných během jednotlivých aktivit, naučit se a vytěžit z nich co nejvíce pro náš osobnostní rozvoj. Cílem reflexe bylo tedy přenesení prožitého do běžného života jedince. Byl to důležitý postup pro sdílení pocitů a zkušeností, pro zpětnou vazbu, vyjádření úspěchů či nezdarů, příležitost podpořit jeden druhého, zachytit nové dojmy a zkušenosti. Celá skupina měla možnost zpětně sledovat nové pokroky během tohoto náročného dne.⁵³

⁵³ KIRCHNER, Jiří. *Psychologie prožitku a dobrodružství: pro pedagogiku a psychoterapii*. 2009, s.107–108.

Tabulka 8 – Harmonogram adaptačního kurzu

čas	1. den	2. den	3. den
7:45		budíček + hygiena	budíček + hygiena
8:00	8:45 sraz před budovou SPgŠ	snídaně	snídaně
9:00	9:00 odjezd autobusem směr Prostřední Bečva	Odjezd na Pustevny	reflexe závěr kurzu
10:30–11:00	příjezd	celodenní výšlap na Radhošť a Pustevny (rozhledna Skalka) svačina s sebou oběd na Pustevnách aktivity zaměřené na komunikaci v týmu (v případě nepříznivého počasí hry v místnosti, budově nebo v areálu)	balení odjezd směr Přerov
11:15–11:50	přivítání pravidla kurzu, seznámení s objektem		
12:00	oběd		
12:30 - 13:30	přestávka ubytování – odpolední klid		
13:30 – 15:40	odpolední blok 1 seznamovací aktivity		
15:40 - 16:00	svačina		
16:00 - 18:10	odpolední blok 2 Icebreakers		
18:30	večeře		hygiena večeře
19:15 – 20:30	večerní blok stanovení pravidel třídy, obavy a očekávání		večerní blok hry zaměřené na důvěru, odpočinkové hry
20:30 – 21:30	volná zábava		
21:30	večerní hygiena	táborák se zpěvem a hrou na kytaru	
22:00	večerka noční klid		
22:30		hygiena	
23:00		večerka noční klid	

Legenda k harmonogramu AK

	přesun "do a z" rekreačního ubytování
	stravování
	přestávka - volná zábava
	pravidla kurzu
	odpolední bloky s aktivitami
	večerní bloky s aktivitami
	ranní a večerní hygiena
	večerka, noční klid

4.3 Charakteristika současného stavu

GJB a SPgŠ Přerov pořádá každoročně na začátku školního roku adaptační kurzy pro žáky prvních ročníků. Zpravidla na tyto kurzy vyjíždí šest tříd, což představuje zhruba 180 žáků každý rok. Škola má zpracovaný jednotný metodický pokyn pro pořádání AK a také vyškoleného pedagoga, který je nápomocen pedagogům prvních ročníků, může jim předávat potřebné instrukce. Další uspořádání a výběr aktivit na AK jsou již v kompetenci třídních učitelů i jejich doprovodu.

4.5 Místo konání kurzu

Místo konání adaptačního kurzu s názvem Škola v přírodě Prostřední Bečva se nachází ve Vsetínských vrších. V okolí je mnoho zajímavých míst. Cílem celodenního výletu bylo navštívit Pustevny s tradiční lidovou architekturou, lanovkou a nově postavenou rozhlednou, která nese název „Stezka Valaška“.

4.6 Řešení nepříznivého počasí

Protože je počasí nejčastější příčinou pro změnu programu, je potřeba si dopředu zjistit možnosti zařízení k provádění her a aktivit v místnosti. Za nepříznivého počasí je ve „Škole v přírodě“ možné využít společenskou místnost, rozlehlou vstupní halu nebo jídelnu, která je vybavena audiovizuálním zařízením a klavírem. Při větším počtu účastníků je k dispozici další budova – „stará škola“ přímo v areálu.

4.7 Doba trvání kurzu

Délku kurzu je možné volit od jednodenního až po několika denní či několika týdenního pobytu viz kapitola 2.2. Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia byl stanoven vedením školy na dobu tří dnů, a to od středy 4. září do pátku 6. září 2019.

4.8 Personální zajištění kurzu

Ředitelka školy podle vyhlášky 263/2007 Sb., určuje provádění dohledu nad žáky. Vychází z konkrétně vykonávané činnosti, věku žáků a jejich rozumové vyspělosti, dopravním a jiným rizikům.⁵⁴

Personální zajištění kurzu:

Mgr. Karel Berka – třídní učitel

Jana Gremlíková – školní asistent

⁵⁴ Vyhláška 263/2007 Sb., §6 – Dohled nad žáky, odst. 1,5,6.

Pozn. Současně s naší třídou se kurzu účastnily také 2 třídy z pedagogické školy a 4 pedagogové.

4.9 Finanční a materiální zajištění

Kurz byl financován z prostředků vybraných od účastníků. Cena kurzu byla stanovena na 1 100 Kč. Celková cena zahrnovala dopravu, celodenní stravu (včetně odpolední svačiny a pitného režimu – strava pro žáky začínala obědem v den příjezdu a končila snídaní v den odjezdu) a ubytování. Cena se odvíjela od počtu účastníků, místa ubytování a dopravního prostředku. Bylo nutné myslet na finanční rezervu. Vstupy na atrakce si každý žák hradil sám ze svého kapesného (viz příloha 1 – Informace pro rodiče). Materiální zajištění k přípravě aktivizačních her zajistila škola. Dopravu a ubytování za pedagogický dohled hradila škola.

Finanční zajištění kurzu	
Příjem	
1 100 Kč na žáka x 19	20 900 Kč
Příjem celkem	20 900 Kč
Výdaje	
Ubytování včetně stravy (2x snídaně, 2x oběd, 2x svačina, 2x večeře + pitný režim) 800 Kč na žáka x 19	15 200 Kč
Doprava tam a zpět 270 Kč na žáka x 19	5 130 Kč
Výdaje celkem	20 330 Kč
Rezerva = 30 Kč na žáka	570 Kč

Tabulka 9 – Finanční zajištění kurzu

4.10 SWOT analýza

VYMEZENÍ CÍLOVÉ SKUPINY	
<ul style="list-style-type: none"> ✓ žáci ve věku 13–14 let ✓ žáci přicházející z různých základních škol a osmiletých gymnázií ✓ žáci přicházející z různých rodinných a sociálních prostředí 	
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ prostředí mimo školu ✓ společné prožitky a zážitky ✓ dobrá motivace ✓ stmelování, posílení kolektivu a vztahů mezi žáky ✓ zapojení žáků do práce (příprava stolů na snídani, oběd, večeři, chystání dřeva na táborák apod.) ✓ vhodně strávený volný čas 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ výběr ubytovacího zařízení ✓ krátká doba kurzu ✓ málo osobního volna ✓ neznalost prostoru a terénu kolem místa pobytu ✓ neznalost skupiny účastníků
PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
<ul style="list-style-type: none"> ✓ sebepoznání ✓ nové vztahy ✓ uplatnění netradičních her ✓ možnost zařazení bojových her ✓ hry na překonávání překážek ✓ upevnění dobrého klimatu třídy ✓ nové vztahy s žáky jiné třídy 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ v případě špatného počasí mnoho aktivit ve stejném prostoru ✓ špatně zvolené aktivity (hry mohou být zmařeny nevhodně zvoleným programem, nebo jedna hra přebije druhou ✓ nečekané překážky ✓ nezáměr a nespolupráce účastníků ✓ žáci navzájem negativně reagující ✓ nedodržování pravidel kurzu

Tabulka 10 – SWOT analýza

5 REALIZACE ADAPTAČNÍHO KURZU

V této kapitole podrobně popisují všechny aktivity a průběh třídního adaptačního kurzu, který jsem měla možnost připravit a zároveň být přímým účastníkem.

5.1 Realizace adaptačního kurzu

S pověřením ředitelky Gymnázia Jana Blahoslava a Střední pedagogické školy v Přerově Mgr. Romany Studýnkové jsem dostala příležitost vytvořit projekt s názvem „Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia“ pro nově vzniklou třídu primy na GJB a SPgŠ v Přerově. Tento projekt jsem také mohla osobně zrealizovat první týden v září, s pomocí třídního učitele Mgr. Karla Berky, který byl hlavním účastníkem a žáky nové třídy primy.

V projektu třídního kurzu jsem se zaměřila na stmelení kolektivu, a to za pomoci seznamovacích, sportovních a pohybových her, které jsou nesmírně důležité, tak jak jsem popisovala v předchozích kapitolách. Důležité byly také hry podporující důvěru mezi žáky a mezi učitelem a žáky. Každá hra byla vytvořena tak, aby splňovala všechny tyto vlastnosti s vymezením přesného cíle.

5.1.1 První den (středa 4. září 2019)

Dopolední blok

čas	1. den
8:40	8:45 sraz žáků před budovou školy v Přerově
9:00	9:00 odjezd autobusem směr Prostřední Bečva
10:30 – 11:00	příjezd
11:15 – 11:50	přivítání pravidla kurzu seznámení s objektem
12:00	oběd
12:30 – 13:30	Přestávka ubytování – odpolední klid

Adaptační kurz začal ráno před budovou školy, kde měli žáci naplánovaný sraz a objednaný autobus, který nás dopravil na Prostřední Bečvu. Třídní učitel před nástupem do autobusu:

- ✓ vybral od všech zúčastněných prohlášení o bezinfekčnosti a označené léky (pokud je děti pravidelně užívají);
- ✓ po příjezdu na místo zahájil samotný AK;
- ✓ žáky jsme seznámili s areálem Školy v přírodě a bezpečnostními pokyny (viz příloha 3 – Bezpečnostní pokyny – DESATERO);

- ✓ představili jsme harmonogramem prvního dne;
- ✓ po obědě následovalo ubytování a krátký odpolední klid;
- ✓ v odpoledních hodinách jsme se zaměřili na seznamovací hry.

Metodické poznámky

Na počátku každé nové akce se nám může stát, že když se žáci mezi sebou neznají, postávají osamoceni nebo jen v minimálních skupinkách a nevědí, co dělat, nebo se ostýchají na někoho promluvit. Ve vzduchu můžeme cítit jakési napětí, co z toho vlastně nastane. Jak tuto situaci můžeme vyřešit? Není žádný recept, jak úspěšně AK zahájit, ale jisté dlouhodobé zkušenosti potvrzují, že je potřeba tyto účastníky aktivizovat a dát jim příležitost se navzájem poznat. K tomu nám pomáhají seznamovací hry, které jsou dynamickou fází na začátku takových akcí.

Atmosféru si zpříjemníme tím, že si zkusíme prostřednictvím seznamovacích her v co nejkratší době zapamatovat jména všech účastníků. Hry vtahují do děje a postupně se účastníci zbavují ostychu. Dochází k prvním tělesným dotykům, ale dbáme na to, aby u nikoho nebyly tyto doteky nepříjemné a pokud by se žáci nechtěli některé z her zúčastnit, nebudeme je nutit. Třídní učitel se aktivně účastní programu a připravených her.⁵⁵

Odpolední blok I – hry na seznámení

čas	1. den		
13:30 – 15:40	odpolední blok I. – seznamovací aktivity		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Komu míč?	0	15
	Chyť mé jméno	0	15
	Vyvolávka	0	20
	Ponožková	10	20
	Preclíky a uzly	0	30
	Sít přátelství	0	20
Čas celkem		10 minut	2 hodiny
15:40 – 16:00	svačina		

Tento blok se skládal z nenáročných her na seznámení, abychom mohli odbourat počáteční bariéry. Zde bylo zapotřebí žáky správně motivovat a vtáhnout je do hry, tak

⁵⁵ NEUMAN, Jan. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 1998, s. 49

abychom u nich navodili chuť zapojit se, ale za vyšší cíl jsme si kladli rozvíjet jejich dovednosti, které pak mohou žáci uplatnit v běžném životě. Na začátku každého bloku bylo dětem zdůrazněno pravidlo dobrovolnosti. To znamená, že účast na programu byla dobrovolná, ale neznamenalo to, že žák mohl z programu odejít. Nemusel se hry aktivně účastnit, ale měl možnost sednout si opodál a sledovat její průběh. Své spolužáky pozorovat, mohl být požádán třídním učitelem, aby pomohl jako asistent, fotograf, dohled apod., později se mohl do hry sám zapojit.

Metodické poznámky

Při vysvětlování hry nebo programu klademe důraz na oční kontakt mezi všemi účastníky, vysvětlíme pravidla a necháme žáky položit doplňující dotazy. Po skončení bloku si s žáky poskytneme zpětnou vazbu. Aktivity můžeme podle potřeby zkrátit nebo naopak prodloužit, to se odvíjí od atmosféry v průběhu hry. Vždy je důležité pozorovat chování celé skupiny, a pokud by bylo zapotřebí program upravit, uděláme změnu. Je ovšem důležité zachovat scénář celého bloku.

V následujícím textu popisují aktivity a metodické poznámky z vlastní realizace programu.

Před první řízenou hrou jsme se posadili do kruhu. Prvnímu účastníkovi po mojí levé ruce jsem předala arch s lepícími štítky a fix. První v kruhu si na nálepku napsal svoje jméno tak, jak si přeje, aby ho třída oslovovala. Potom předal arch s nálepkami a fixu dalšímu v řadě. Jakmile se arch s nálepkami vrátil opět ke mně, začali jsme se věnovat první kolektivní aktivitě.

❖ **Komu míč?**

Cíl	seznámení a zapamatování si křestních jmen
Motivace	poznávání a zapamatování si křestních jmen účastníků, procvičování paměti
Časová náročnost	15 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	míč

Popis aktivity: Žáci se posadí do kruhu. Míč putuje od jednoho žáka ke druhému kolem celého kruhu. Ten, kdo právě drží míč, vysloví nahlas svoje jméno, tak jak si přeje, aby ho

ostatní spolužáci oslovovali. Takto žáci pokračují v kruhu, dokud se všichni nepředstaví. Jakmile míč obkrouží celý kruh, změním pravidla. Míč hodíme libovolnému žákovi, ten vysloví svoje jméno a hází dál. Každý žák může dostat míč pouze jednou. Pamatujeme si stejnou cestu, jakou jsme míč házeli a opakujeme ji. Hra končí, až si všichni pamatují jména ostatních spolužáků.

Zdroj: HICKSON, Andy. *Dramatické a akční hry ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Praha: Portál, 2000. s. 91. ISBN 80-7178-387-0.

❖ **Chyt' mé jméno**

Cíl	poznávání a zapamatování si křestních jmen
Motivace	poznávání jmen a zájmů ve skupině, procvičování paměti
Časová náročnost	15 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	1–2 míče

Popis aktivity: Žáci sedí na zemi v kruhu. První žák zavolá jméno spolužáka a hodí mu míč. Spolužák má za úkol tento míč chytit. Každý žák, který míč chytí, o sobě něco málo vypráví. Například, ze které školy přichází, jaké jsou jeho/její koníčky, jaký předmět má ve škole nejraději apod. Všichni žáci se musejí vystřídat jak v házení, tak v chytání. Hru můžeme postupně zrychlovat a přidat další míč. Délku hry určuje učitel, který pozoruje proces poznávání jmen ve skupině.

Zdroj: NEUMAN, Jan. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. s. 53. ISBN 80-7178-218-1.

❖ Vyvolávka

Cíl	zapamatování a upevnění si jmen spolužáků
Motivace	vykřikování jmen za pohybu, uvolněná forma hry
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti s vysokým stropem
Pomůcky	míč

Popis aktivity: Žáci se postaví a udělají kruh. Prvního žáka vybere třídní učitel, postaví se doprostřed kruhu, kde vyhodí míč do vzduchu. Vykřikne jméno žákyně: „Vyvolávám, vyvolávám, Aničku“. Anička musí míč chytit, opět vyhodit do vzduchu a vyvolat dalšího spolužáka. Žáci volí jména žáků, tak jak chtějí, aby je spolužáci oslovovali, a která ještě nebyla vyvolaná, tak aby se všichni prostřídali. Pokud žák nestihne míč chytit, vyvolá se další jméno, dokud míč dotyčný nechytí.

Zdroj: *Nepíše.cz: archiv článků z blogů píše.cz* [online], [cit. 30-07-2019].

❖ Ponožková

Cíl	v co nejkratším čase nasbírat všechny páry ponožek
Motivace	běžací hra pro zábavu
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	60
Věková skupina	13–16 let
Prostředí hry	venku, ve velké místnosti
Pomůcky	od každého účastníka jeden pár čistých ponožek, 3 kufry

Popis aktivity: Na hřišti umístíme tři kufry, které jsou od sebe dostatečně vzdálené. Na druhé straně hřiště postavíme tři družstva. Družstva utvoříme ze tříd, které jsou na společném kurzu. První družstvo primy, druhé třídy 1. AP a třetí družstvo třídy 1. CP. Každý žák odevzdá svůj pár nejlépe barevných ponožek třídnímu učiteli. Jakmile jsou všechny páry od každé třídy odevzdané, rozhází se ponožky v kufry určené skupiny.

Družstva jsou rozdělena dle tříd a stejného počtu žáků. Pokud se počet žáků ve třídě liší, musí družstvo vyslat své spolužáky vícekrát na trať. První žák vyběhne, z kufru vytáhne jednu ponožku, tu ukazuje svým spoluhráčům a běží zpět ke své třídě. Druhý žák běží ke kufru a jeho úkolem je přinést druhou ponožku k ponožce první, kterou donesl hráč před ním tak, aby obě ponožky tvořily pár. Pokud se splete, musí se vrátit zpět a hledat znovu správnou ponožku do páru. Když je pár ponožek předán učiteli, vyběhne další žák pro novou ponožku. Takto hra pokračuje, dokud nejsou všechny ponožky poskládané u družstva. Vyhrává to družstvo, které má jako první všechny poskládané páry ponožek.

Zdroj: *Centrum táborových her*. [online], [cit. 01-07-2019].

❖ Preclíky a uzly

Cíl	řešení problému, pružnost, pocit bezpečí
Motivace	všechny problémy mají nějaká řešení, dokážeme vzít věci do svých rukou
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	1 kruh nebo více menších od 6 hráčů – vždy musí být sudý
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	žádné

Popis aktivity: Žáci se postaví těsně do kruhu tak, aby se dotýkali rameny. Zvednou pravou ruku a chytí jakéhokoli žáka, který nestojí vedle něj. Když se všichni drží pravou rukou, předpaží ruku levou a opět se chytí. Nesmí být spojeni sousedi. Cílem hry je pokusit se zpět rozplést a utvořit kruh, který vznikl na začátku hry. U rozplétání dáváme pozor, abychom nikomu neublížili.

Zdroj: KARNISOVÁ, Michelle. *Jak budovat dobrý vztah mezi žákem a učitelem*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. s. 129. ISBN 80-7178-032-4.

❖ Sít' přátelství

Cíl	propojíme celý kolektiv provázkem a vytvoříme mezi dětmi sít' přátelství
Motivace	seznámení a spojení se navzájem
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	1 kruh nebo více menších od 6 hráčů – vždy musí být sudý
Věková skupina	13-14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	klubko provázku

Popis aktivity: Všichni se posadí do kruhu. První účastník vezme klubko a pevně chytí jeho konec. Potom klubko hodí hráči naproti. Než je klubko hozeno, hráč vysloví jméno žáka, kterému jej hází. Hráč, který klubko chytí (může také o sobě říct nějakou zajímavost), pevně natáhne provázek mezi sebou a spolužákem. Pak hází klubko křížem dalšímu spolužákovi. Hra se hraje tak dlouho, dokud provázek nedrží všichni spolužáci a nevytvoří sít' přátelství s ostatními. Pak se provázek začne motat od posledního žáka k prvnímu, dokud se nedostane zpět k prvnímu hráči a tím je hra ukončena.

Zdroj: KUBA, Michal. Sít' přátelství. *Zabavdeti* [online], [cit. 30-07-2019].

Vždy dbáme na pravidla bezpečnosti, aby nedocházelo k fyzické nebo psychické újmě. Při hrách se snažíme úrazům předcházet, zbytečně neriskovat, žáky nenutit, pokud by se jim zdál úkol nezvladatelný. Jsou-li ve skupině žáci se slabším zrakem nebo sníženou pohyblivostí, je potřeba jim tyto hry přizpůsobit. Pokud se jedná o náročnější hru, je dobré, pokud ji má učitel již předem vyzkoušenou (zažitou). S psychickou újmu už to může být složitější, ale opět dbáme na pravidla, kdy žáky do her nenutíme. S tímto ohledem se již dopředu snažíme hledat aktivity, u kterých by neměla být žádná překážka k jejich zvládnutí a zapojení celého kolektivu.

Metodické poznámky

Komu míč?, Chyť mé jméno a Vyvolávka byly první rozehrívací hry na seznámení. První hra byla zaměřena na seznámení, druhá hra navazovala na první, a kromě jména měli žáci možnost zapamatovat si také něco nového o svých spolužácích. Třetí hra byla zaměřena na upevnění již zapamatovaných jmen spolužáků.

Ponožková první běhací hra pro zábavu. Žákům poradíme, aby přinesli co nejbarevnější nebo vzorované ponožky, aby se jim při hře dobře hledaly, což hru výrazně zrychlí. Např. samé černé ponožky se žákům budou obtížně hledat a strávíme tak na hřišti příliš mnoho času. Pokud zjistíme, že nás tlačí čas, můžeme hru ukončit předem dohodnutým signálem.

Preclíky a uzly hru můžeme hrát z různých postavení: z velkého kruhu nebo dvou a více samostatných kroužků tvořených 6 až 12 žáky. Hra je pro děti zábavná, a proto ji můžeme opakovat 2–3krát podle toho, jak žáky baví a jak jim to jde. Pokud se některé skupině nedaří rozplést, necháme je začít znovu a pokračovat, dokud nezaznamenají úspěch.

Sít' přátelství za pomoci provázku propojíme celý kolektiv a vytvoříme mezi žáky síť, kde bude vidět její pevnost. Aplikujeme ji u nové skupiny jako seznamovací aktivitu.

Reflexe

Hry na seznámení – vzhledem k tomu, že se ve třídě objevují stejná jména, bylo potřeba žáky od sebe nějak odlišit, aby se nepletli. Žákovi po levé straně jsem dala do ruky arch s čistými nálepkami a černý fix. Každý žák si na nálepku napsal své jméno tak, jak by si přál, aby ho ostatní oslovovali. Žáci v návaznosti dalších her byli schopni si během krátké chvíle zapamatovat jména a dozvědět se něco zajímavého o svých nových spolužácích.

Hra *Ponožková* byla zaměřená na zapojení všech členů AK. Do hry byly zapojeny tři třídy. Nejlépe se dařilo třídě, která měla hodně různobarevných ponožek. Nejhůře dopadli žáci, kteří měli nejvíce černých ponožek. Žáci se u této hry velice bavili a nejvíce se nasmáli při vracení ponožek svým majitelům, kdy se našly páry ponožek, které nikomu nechyběly.

Preclíky a uzly byla hra zaměřená na vzájemné řešení vzniklé situace a kolektivní spolupráci. Aktivita byla zábavná jak pro žáky, tak i pro pana učitele. Hru žáci vyzkoušeli nejméně třikrát, protože u některých pokusů vznikly propletence, ze kterých nebylo možné se vymotat. Sami žáci si ji chtěli vždy znovu zopakovat. Nakonec byli všichni úspěšní.

Sít' přátelství tato hra byla poměrně jednoduchá a odpočinková, síť přátelství se podařilo utvořit. Vzhledem k těžší cívce, na které byl namotaný provázek, jsme dbali o bezpečné házení, aby nedošlo ke zranění žáků.

Po těchto aktivitách následovala odpolední svačina.

II. odpolední blok – Icebreakers (ledolamky) a hry zaměřené na důvěru

Čas	1. den		
16:00 – 18:10	odpolední blok 2 – Icebreakers		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Tiché řady	0	20
	Otáčení deky	5	20
	Kuželky	0	25
	Navigátor	10	30
	Molekuly	0	20
Čas celkem	15 min	1 h 55 min	
18:30	večeře		

Metodické poznámky

Odpolední blok je zaměřen na Icebreakers (ledolamky), což jsou zahřívací hry, které uvolňují napětí ve skupině. Díky nim vytváříme a posilujeme dobré vztahy v kolektivu. Pomáhají nám aktivizovat a navazovat příjemnou atmosféru. Tyto hry, které boří ledy mezi účastníky, je zpravidla dobré uplatňovat na začátku kurzu, v době po obědě anebo vždy, kdy je potřeba rychle přejít na jiné téma či přeladit k odpočinku. Dobrými icebreakery mohou být krátké hry, hlavolamy, nenáročná fyzická cvičení, relaxační techniky, soutěže, kvízy.⁵⁶ Naším cílem je žáky nenásilnou formou prostřednictvím pestrých a střídajících se her sblížit mezi sebou, tříbit jejich poznávací schopnosti, a to paměť, pozornost, smyslové vnímání, a proto jsem tyto aktivity naplánovala na odpoledne.

❖ Tiché řady

Cíl	rozvoj týmové spolupráce, schopnost reagovat na změnu situace
Motivace	logické myšlení, komunikace, pohybové dovednosti
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	lavičky

⁵⁶ MEDLÍKOVÁ, Olga. *Lektorské dovednosti: manuál úspěšného lektora*. 2010, s. 74–75.

Popis aktivity: Žáky rozdělíme na družstvo chlapců a dívek. Každé družstvo se postaví na jednu lavičku nebo na vyznačené místo na podlaze. Každé družstvo dostane stejné zadání a musí úkol splnit co nejtíšeji. První zadání zní: postavte se vzestupně podle data svého narození. Druhé zadání zní: postavte se vzestupně podle křestního jména. Třetí zadání zní: postavte se sestupně dle příjmení. Pokud žáky hra baví, můžeme přidávat další úkoly. Cílem hry je splnit tento úkol tiše, aniž by opustili lavičku.

Zdroj: KARNSOVÁ, Michelle. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem: zásady a cvičení*. 1. vyd. Praha: Portál, 1995. s. 106. ISBN 80-7178-032-4.

❖ Obrat' deku

Cíl	rozvoj týmové spolupráce
Motivace	logické myšlení, komunikace, pohybové dovednosti
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	2 družstva po 10 hráčích
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	deka

Popis aktivity: Na zem položíme deku. Žáky rozdělíme na dvě družstva – chlapce a dívky. Všechny dívky se bosé postaví na deku. Cílem hry je přetočit deku na druhou stranu bez toho, aby kdokoli vystoupil z deky a dotkl se země. Když dívky splní úkol, vystřídají je chlapci. Učitel může měřit čas, aby byl výsledek měřitelný.

Zdroj: *Hranostaj.cz: Létající koberec/Obrat' deku*. [online], [cit. 30-07-2019].

❖ Kuželky

Cíl	rozvoj důvěry, tělesný kontakt
Motivace	osobní kontakt a určitá dávka odvahy
Časová náročnost	25 minut
Počet hráčů	19
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku nejlépe travnatá plocha, v místnosti
Pomůcky	žádné

Popis aktivity: Žáci se posadí do kruhu těsně vedle sebe. Učitel vybere jednoho žáka a ten se postaví doprostřed. Všichni ostatní tohoto žáka pevně sevřou nohama a postupně ho začínají naklánět tak, aby svým tělem obtočil celý kruh.

Zdroj: NEUMAN, Jan. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. s. 149. ISBN 80-7178-218-1.

❖ Navigátor

Cíl	vzájemný rozvoj vztahů
Motivace	vzájemná důvěra ve skupině
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	dvě družstva rozdělené do dvojic
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	kužely, šátek

Popis aktivity: Na zem rozmístíme kužely v předem určeném prostoru. Žáky rozdělíme na dvě družstva a každé družstvo utvoří dvojice (nejlépe chlapec a dívka). Nejprve si vylosují (kámen, nůžky, papír), kdo bude navigátor a kdo půjde trasu kolem kuželů. Žákovi, který jde po trase, jsou zavázány oči šátkem. Úkolem navigátora je navádět spolužáka pomocí hlasu na správnou trasu tak, aby byl co nejrychleji v cíli. Po trase jsou rozmístěny kužely, každého se musí hráč dotknout.

Zdroj: *Hranostaj.cz: Navigátor* [online], [cit. 31-07-2019].

❖ Magnety

Cíl	zahřívací a kontaktní hry prohlubující tělesný kontakt
Motivace	Pohyb a rychlé rozhodování
Časová náročnost	20 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	žádné

Popis aktivity: Žáci se procházejí po vymezeném prostoru. Učitel zavolá počet lidí a část těla, kterou se musí spojit. Např. „Magnety, spojte se kotníkem po dvou!“ Až se všichni spojí, vyvolá učitel nové počty a části těla. Ten, kdo se nestihne spojit, vypadne. Hra se hraje do posledních hráčů cca 3 až 4krát. Začínáme s lehčími částmi těla jako ruce, nohy, hlava po uvolnění a rozehrání můžeme přejít na bližší kontakt jako ucho, nos, zadek.

Zdroj: NEUMAN, Jan. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 1. vyd. Praha: Portál, 1998. s. 96-97. ISBN 80-7178-218-1.

Metodické poznámky

Tiché řady a Obrat' deku jsou kontaktní rozehrávací hry, které žáky zbavují ostychu a uvolňují napětí ve skupině. Cílem těchto krátkých her je přivést účastníky k radosti a dobré náladě. Zároveň rozvíjíme jejich spolupráci a komunikaci.

Během hry *Kuželky* žáci zjistili, že se nedaří udržet spolužáka pouze nohama u kotníků. Hra se jevila jako nebezpečná. Žáci padali na ostatní spolužáky a mohli se poranit, proto jsme hru obměnili. Žáci si stoupli a spolužáka nebo spolužačku si posílali v kruhu.

Při hře *Navigátor* je důležitá komunikace mezi soutěžícími, rozvíjíme jejich slovní vyjadřování a schopnost pracovat v týmu.

Magnety hra je zaměřená na tělesný kontakt, rychlé rozhodování a pohyb. Hru můžeme obměnit. Žák, který není připojen, nevypadne ze hry, ale dostane od učitele trestný bod nebo dát „fant“. Počet trestných bodů určí učitel a vyhodnotí, jaký úkon žák za kolik trestných bodů provede (např. dřepy, kliky, pokřik, ...)

Reflexe

Tiché řady – pozorovala jsem spolupráci chlapců i dívek. Obě družstva měla podobnou taktiku a vzájemně spolupracovala. První kolo vyhrálo družstvo dívek, druhé a třetí kolo družstvo chlapců. Samotným žákům se hra líbila.

Obrat' deku jako první začalo družstvo dívek. Pozorovala jsem jejich spolupráci, komunikaci. Třídní učitel měřil čas. Po splnění úkolu se družstva vyměnila. Vzhledem k tomu, že chlapci měli možnost pozorovat taktiku dívek, dalo se předpokládat, že úkol splní v lepším čase. Nakonec se ovšem ukázalo, že děvčata uměla lépe spolupracovat. Chlapci dostali trestné minuty zato, že se jich několik dostalo mimo deku. Vyhrálo tedy družstvo dívek.

Kuželky – hru jsme během jejího provádění pozměnili, aby byla proveditelná a bezpečná. Do kuželky se postupně vtělili všichni žáci a hra měla úspěch.

Navigátor – v každém družstvu byli žáci rozděleni do páru (chlapec a dívka). Hra byla odstartovaná a vyhrálo to družstvo, které bylo v cíli jako první. Žáci se u hry hodně bavili. Byli schopni mezi sebou komunikovat a spolupracovat. Tato hra se hraje na sportovním dni naší školy a vždy je přijata s velkým nadšením.

Magnet – také hra známá pod názvem „molekuly“ se žákům velice líbila. Byla poslední v tomto odpoledním bloku. Sledovala jsem, že se žáci za celé odpoledne opravdu sblížili a ani kontaktní hry jim nedělaly problém.

Následovala večere.

Večerní blok – třídní ústava, obavy a očekávání

Čas	1. den		
19:15 – 21:30	večerní blok - hry zaměřené na důvěru		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Třídní ústava	5	30
	Obavy a očekávání	5	20 – 25
	Harmonogram na další den	0	10
	Volná zábava	0	60
Čas celkem	10 minut	2 h 5 min	
21:30	večerní hygiena		
22:00	večerka	noční klid	

Po večeři jsme s žáky zůstali v jídelně. Další aktivitou bylo sestavit pravidla třídní ústavy a vyjádření žáků, jaké jsou jejich očekávání a přání od pobytu na AK. Jestli mají obavy či očekávání z nového školního prostředí, z nové třídy, s novými spolužáky. Na závěr večera byla žákům poskytnuta volná zábava – čas pro sebe. Tady měli možnost zahrát si fotbal či jiné míčové hry, povídat si, být venku nebo jít na pokoj. Každá skupinka se zabavila jiným způsobem. Než se žáci rozešli, byl jim sdělen harmonogram následujícího dne. Naplánovaný byl celodenní turistický výšlap na Pustevny.

❖ Třídní ústava

Cíl	vzájemný rozvoj vztahů, tolerance, respekt k druhému
Motivace	vymezení hranic pro dobře fungující a bezpečné prostředí
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	celá třída
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	papír formátu A3, psací potřeby, lepicí papírky

Popis aktivity: Žáci utvoří skupinky po čtyřech. Každá skupinka má za úkol vymyslet alespoň 5 bodů pravidel třídní ústavy (zamyslet se, jak se k sobě budou chovat, respektovat se, dodržovat pravidla atd.). Potom každá skupina vybere jednoho zástupce a ten prezentuje jejich náměty na třídní ústavu. Třídní učitel s žáky vybere a odsouhlasí nejčastěji se

objevující formulace a ty se zapíšu na papír velikosti A3 s nadpisem Třídní ústava. Po vybrání všech pravidel se žáci pod ústavu slavnostně podepíší.

Zdroj: *Interaktivní rozvoj klíčových kompetencí: metodika a aktivity v průřezových tématech: osobnostní a sociální výchova a multikulturní výchova*. 1. vyd. Fryšták: Dům Ignáce Stuchlého SKM, 2008. s. 51. ISBN 80-7178-405-2.

❖ Obavy a očekávání

Cíl	vyvarování se nedorozumění na pobytu a dál ve školním prostředí
Motivace	osobnostní a sociální výchova
Časová náročnost	20–30 minut
Počet hráčů	celá třída
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v místnosti
Pomůcky	papíry formátu A3, fix, lepicí páska, lepicí barevné papíry, psací potřeby

Popis aktivity: Žákům vysvětlíme, proč tyto činnosti děláme. Úkolem žáků je zamyslet se nad tím, co očekávají od samotného kurzu a jaké obavy a přání mají z nového školního prostředí nebo kolektivu.

Zdroj *Interaktivní rozvoj klíčových kompetencí: metodika a aktivity v průřezových tématech: osobnostní a sociální výchova a multikulturní výchova*. 1. vyd. Fryšták: Dům Ignáce Stuchlého SKM, 2008. s. 53. ISBN 80-7178-405-2.

Metodické poznámky:

Třídní ústava – pravidla, která si žáci odsouhlasí, si zapíší do třídní ústavy. Všichni se na závěr pod tato pravidla slavnostně podepíší a slíbí si, že tuto ústavu budou dodržovat.

Obavy a očekávání – tuto aktivitu zařazujeme na první den kurzu, kdy si ujasňujeme, co očekáváme od společného pobytu. Domluvíme se, co žáci očekávají od nás a co my od nich a čeho se obávají. Aktivita nám pomáhá zamyslet se nad tím, co můžeme tímto pobytom získat a co proto musíme udělat. Rizikem této aktivity může být zlehčování a neupřímnost některých účastníků. Další obavy a očekávání mají žáci z nového prostředí ve třídě, skupině, škole, a proto si také napíší na papírky a připevní na strom obav a očekávání svoje pocity.

Reflexe:

Třídní ústava – některé body zůstaly volné, ale žáci se dohodli, že je doplní během školního roku v třídnických hodinách.

Obavy a očekávání – na strom formátu A1 s nápisem OBAVY a OČEKÁVÁNÍ si žáci napsali (na dva barevné lepicí lístky), čeho se v následujícím školním roce obávají a na druhý, co od nového kolektivu či nové školy očekávají. Až na jednu dívku se hry všichni zúčastnili. Zmíněná dívka si zvolila, že o této aktivitě bude déle přemýšlet, lístky nalepila prázdné do koruny stromu, s tím, že si je dopíše později. Třídní ústavu i strom si žáci vyvěsili po návratu z adaptačního kurzu ve své třídě.

Reflexe prvního dne

Žáci získali více informací od svých spolužáků, byli schopni spolupráce mezi sebou. Byli kreativní a zapálení pro týmové hry. Na žácích se mi líbilo, že se hned zapojovali do každé aktivity a opravdu si je užívali.

Ve 21:30 byly děti vyzvány k večerní hygieně a následovala večerka od 22:00 hodiny.

5.1.2 Den druhý (čtvrtek 5. září 2019)

Dopolední a odpolední program – výlet na Pustevny a stezku Valašku. Vývoj počasí jsme sledovali týden dopředu. Pro případ nepříznivého počasí jsem vypracovala náhradní program, který přikládám v příloze (viz příloha 7 – Náhradní program 2. den).

Čas	2. den	
7:30	budíček a ranní hygiena	
8:00	Snídaně	
9:00–16:30	celodenní výlet na Pustevny, stezka Valaška	
	Aktivita	Strávený čas
	Jízda autobusem z ubytování na zastávku Pustevny	40 minut
	Stezka Valaška (aktivity na stezce, svačina)	1 h 10 minut
	Pěší pochod z Valašky na Radegast	20 minut
	Rozchod na občerstvení a suvenýry	20 minut
	Pěší pochod k poutnímu místu Cyrila a Metoděje, instrukce ke hře	25 minut
	Pochod na chodník bosou nohou – aktivity na chodníku	35 minut
	Pěší pochod zpět na ubytování s krátkými přestávkami	4 h
Čas strávený na celodenním výletě	7 h 30 minut	
16:30–17:30	osobní volno, odpočinek	
18:00	hygiena, večere	

Na druhý den byl naplánovaný celodenní výlet na Pustevny s návštěvou stezky Valašky. Žáci byli o této atrakci informováni ještě před odjezdem na AK (je to atrakce, kterou si účastníci hradí sami ze svého kapesného – částka nebyla započítána do finančního rozpočtu – na jednoho žáka vycházelo vstupné + autobus 250 Kč). Po snídani a sbalení věcí na celodenní túru pro naši třídu primy a třídu 1. CP přijel objednaný autobus, který nás odvezl na Pustevny. Odtamtud už jsme se ubírali po vlastní ose ke stezce Valašce.⁵⁷

⁵⁷ Stezka Valaška: O stezce [online], [cit. 18-03-2020].

Pozn. Stezka mezi korunami stromů na Pustevnách je 22 m vysoká a vede přes ni 150 m dlouhý „himalájský“ chodník, přes který jsme se s žáky vydali až nahoru.

❖ **Ano, ne, proč, kdy, jak**

Cíl	rozvoj myšlení, poznávání se, komunikace
Motivace	sblížení se se spolužáky, otevřené rozhovory
Časová náročnost	po dobu turistické cesty
Počet hráčů	19
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku, v terénu
Pomůcky	žetony

Popis aktivity: Před začátkem cesty dostane každý žák 7 žetonů, které znamenají životy. Úkolem hry je po celou dobu výpravy nevyslovit slovo *ano, ne, kdy, proč, jak*. Pokud tak někdo odpoví na jakoukoli otázku, odevzdá žeton tomu, kdo ho na prohřešek první upozorní. Ten, kdo má na konci výpravy nejvíce žetonů, stává se vítězem.

Zdroj: *Drobek.mysteria.cz: Pochodové hry* [online], [cit. 01-08-2019].

Metodické poznámky

Při přípravě celodenního výletu je zapotřebí:

- ✓ naplánovat výlet vhodný pro danou věkovou skupinu;
- ✓ dopředu sledovat vývoj počasí (v případě změny počasí mít v záloze náhradní program),
- ✓ nejlépe již dopředu znát trasu a turistická místa, která chceme zhlédnout,
- ✓ zjistit, jak je to v dané lokalitě s dopravou,
- ✓ zajistit výběr peněz od žáků (nebo si přivezou peníze na atrakce s sebou),
- ✓ v ubytování zajistit svačinu s sebou,
- ✓ naplánovat vhodné hry, kterými můžeme využít čas během cesty.

Ano, ne, proč, kdy, jak hra byla zařazena na zpáteční cestu do ubytování. Vzhledem k tomu, že je cesta dlouhá, žáci ji mohou hrát neomezenou dobu nebo do doby, kdy přijdou o všechny žetony.

Reflexe

Ano, ne, proč, kdy, jak – jednalo se o nenáročnou hru, kterou si žáci během cesty zpět na ubytování krátili čas. Měli možnost dozvědět se o sobě hodně informací, ale přitom přemýšlet a volit slovní spojení tak, aby se nenechali nachytat slovy, které jsou v této hře zakázaná. Některé žáky hra bavila a jiné nikoli, takže úmyslně říkali slova, která je postupně vybodovala. Jiní se naopak do hry ponořili naplno. Žetony se počítaly po večeři. Nejlepší z chlapců získal 47 žetonů, nejlepší z dívek získala 41 žetonů. Vítězové získali od třídního učitele sladkou odměnu.

17:30	osobní volno
18:00	hygiena, večeře
18:30 – 19:30	večerní blok - hry zaměřené na důvěru, reflexe celého dne
19:30	zahájení táborového ohně, zpěv s hrou na kytaru
22:00	večerní hygiena
22:30	večerka noční klid

Po návratu z výletu měli žáci do večeře volnou zábavu.

Po večeři jsme si udělali reflexi celodenního výletu. Žáci výlet pozitivně hodnotili a třídní učitel všechny pochválil a ocenil jejich dobré chování. Vyzdvihl jejich přístup, kdy nás po cestě zpět do ubytovacího zařízení ti nejrychlejší počkali vždy na rozcestí nebo na smluveném místě. Bylo na ně opravdu spolehnutí, za což dostali od třídního učitele sladkou odměnu.

Reflexe

Žáci ušli 16 km za čtyři hodiny ostré chůze. Očekávali jsme, že se může vyskytnout někdo, pro koho bude tato vzdálenost obtížná (ne všichni jsou zvyklí chodit s rodiči na dlouhé vycházky), ale žáci ani jednou neprotestovali. Po cestě se rozdělili na tři skupinky. První skupinka byla utvořena ze samých chlapců. Druhou a třetí skupinu tvořili chlapci i dívky. Vyprávěli si příhody z bývalých škol, letních táborů, dovolených a postupně odkrývali svoje zážitky.

Následoval večerní blok a hry zaměřené na důvěru.

18:30 – 19:30	Večerní blok – hry zaměřené na důvěru, reflexe celého dne		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Formule 1	10 minut	30 minut
	Reflexe		20 minut
	Čas celkem	10 minut	50 minut

Po večeri, až žákům trochu vytrávil, jsme zvolili sportovně pohybovou aktivitu. Byla záměrně zařazená až na druhý den, kdy už se žáci mezi sebou lépe poznali. Tato hra odkrývá osobnostní rozvoje, je zaměřená na týmovou spolupráci.

❖ Závod formule 1

Cíl	spolupráce ve skupině, obratnost, pohyb, taktika, zábava
Motivace	být nejlepším týmem formule 1
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	venku,
Pomůcky	4 židle

Popis aktivity: Jede se prestižní závod Formule 1 v Monaku. Žáci se rozdělí na 4 týmy po 5 (chlapci + dívky). Každý tým ponese nějaké známé jméno stáje (vyberou si ze stájí Ferrari, McLaren, Red Bull, Mercedes, Renault...). Vytyčíme přesnou trať a boxy na přezutí pneumatik a doplnění benzínu. Na trať se postaví první jezdec z týmu. Po odstartování oběhne trať a vrátí se do boxu. Tady se posadí na židli. Další hráči židli nadzvednou, alespoň na 2 nohy a jezdci vyzují obě boty. Boty ukáží nad hlavou ostatních a opět je jezdci nazují (výměna pneumatik), poté vrátí židli do stejného stavu. Po těchto úkonech se hráči vystřídají a další závodník vyběhá opět na trať. Během závodu se postupně vystřídají všichni jezdci v týmu. Po skončení závodu provedeme vyhodnocení.

Zdroj: *Hranostaj.cz: Závod formule 1* [online], [cit. 30-07-2019].

Kolem půl osmé se všechny třídy shromáždily u táborového ohně. Každá třída měla za úkol obstarat dřevo a klestí. Žáci měli možnost dopředu si objednat špekáčky a také toho využili. Pak už za zpěvu žákyň z pedagogické školy a v doprovodu kytar si mohli tuto atmosféru vychutnávat. U ohně mohly děti zůstat až do desáté hodiny.

Metodické poznámky

Při výkladu hry zavedeme žáky pomyslně do atmosféry závodů formulí 1. Žáky rozdělíme na družstva, nejlépe vytvoříme skupiny z chlapců a dívek. Dbáme na bezpečnou trať, abychom zamezili možným úrazům v podobě pádů apod. V původní hře je také doplnění paliva, což obnáší pití z hrnku či připravených lahví, ale od tohoto jsme upustili z hygienických důvodů.

Reflexe

Hra se žákům líbila. Byli zapálení do týmové práce. Do posledního kola byla vyrovnaná. Do této hry byl opět zařazen i třídní učitel. Všichni žáci ho za velkého aplausu podporovali. Mohla jsem zde sledovat kooperaci celého týmu.

Večerní program byl zahájen společně s ostatními třídami. Kolem půl osmé se všichni sešli u táborového ohně. Žáci měli dopředu možnost si nahlásit a zakoupit špekáčky, které si poté u ohně opékali. Třídní učitel naší třídy je vyučujícím hudební výchovy a tento večer byl v jeho kompetenci. Všichni si společně zazpívali táborové i moderní písně, v doprovodu na kytary se přidaly i žákyň pedagogického oboru. Kolem půl desáté se žáci začali odebírat na své pokoje. Zde již následovala osobní hygiena a večerka.

Reflexe celého dne

Počasí nám po celý den přálo i s teplým večerem, což určitě celkově vytvořilo velice příjemnou atmosféru. Žáci měli dostatek prostoru pro seznámení, vyjádření svých pocitů, zamýšlení se nad průběhem tohoto adaptačního kurzu. Z mého pohledu si žáci celý den užívali, účastnili se všech aktivit, které jim byly zprostředkovány. S třídním učitelem začali tvořit první vztahy, a to jak ve skupině, tak i jednotlivci. U táborového ohně navazovali žáci také nové vztahy s dalšími třídami. Sami žáci hodnotili tento den jako velice vydařený a také projevíli lítost, že je tento den u konce. V diskuzi žáci zhodnotili tuto jednodenní akci tak, že se jim forma i úroveň celodenního výletu opravdu líbila a odnesou si nově prožité zážitky.

5.1.3 Den třetí (pátek 6. září 2019)

7:45	budíček + ranní hygiena	
8:30	snídaně	
9:00	závěr kurzu	reflexe
9:45 – 11:00	balení	odjezd směr Přerov

Ranní budíček, osobní hygiena a nástup na snídani, tak začal poslední den našeho adaptačního kurzu. Po snídani jsme si šli všichni zabalit své osobní věci. Uklidit pokoje, odstrojit povlečení z peřin a polštářů a pomalu se seřadit před budovou ubytovacího zařízení. S žáky primy jsme si udělali ještě jedno malé ohlédnutí za uplynulými třemi dny adaptačního (stmelovacího) kurzu. Žáci byli spokojeni a strávili by zde ještě další dny. Před odjezdem jsem jim rozdala dotazníky, které si měli za úkol vzít domů a přes víkend vyplnit a donést v pondělí do školy. Dotazník příkládám v příloze 4 – Dotazník pro žáky primy a dále se k němu vyjádřím v kapitole 6.3 Zhodnocení kurzu z pohledu žáka.

6 HODNOCENÍ PROJEKTU

V této kapitole provedu zhodnocení celého projektu.

6.1 Zhodnocení adaptačního kurzu

Tento projekt byl zorganizován pro žáky primy šestiletého gymnázia a pro žáky 1. ročníku ze Střední pedagogické školy. Adaptační kurz trvající tři dny byl dostatečně dlouhý pro vytváření nových vazeb, ale při reflexi sami žáci uvedli, že by uvítali kurz v trvání pěti dnů. V rámci projektu s názvem „Adaptační kurz pro žáky primy šestiletého gymnázia“ byly veškeré činnosti zaměřeny na stmelení kolektivu a vytvoření pozitivního klimatu nově vzniklé třídy. Adaptační (prožitkový) kurz pod vedením třídního učitele Mgr. Karla Berky a mojí osoby splnil předpokládané cíle. Žáci se do všech her společně zapojovali, což nastartovalo jejich velmi dobrou spolupráci s třídním učitelem i ve skupině samotné.

6.2 Klady a zápory projektu z mého pohledu a pohledu žáků

Klady

- kurz mimo školní prostředí
- změna prostředí (příroda, hřiště, atrakce)
- AK na začátku školního roku
- pestré aktivity a hry
- zážitkový celodenní výlet
- spontánní poznávání nových spolužáků
- lepší navázání vztahu s třídním učitelem

Zápory

- samotným žákům přišly tři dny krátké
- aktivity jsou závislé na počasí
- delší vzdálenost od místa školy
- žáci by preferovali lepší stravu a vybavení ubytovny

6.3 Zhodnocení kurzu z pohledu žáků

Žáci v závěru kurzu obdrželi dotazník k ohodnocení kurzu. Na zhodnocení měli celý víkend. Dotazník pro žáky primy šestiletého gymnázia obsahoval 12 otázek (viz příloha 4 – Dotazník pro žáky primy), z toho byly tři otázky otevřené. Na druhé straně dotazníku měli

žáci možnost vyjádřit se k vlastním postřehům z adaptačního kurzu, které nebyly v dotazníku zmíněny. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že se žákům adaptační kurz líbil a 95 % žáků by si tento kurz zopakovalo a strávilo by na něm déle než tři dny.

Vysvětlivky k otevřeným otázkám viz Tabulka 9:

Otázka č. 4. – * jednomu žákovi se nelíbila túra.

Otázka č. 6. – ** nejvíce z celodenního výletu se líbila: stezka Valaška – 10 žákům, příroda – 2 žákům, dále zazněly odpovědi: povídání se spolužáky a kolektiv.

Otázka č. 9 – *** co by nemělo chybět? Nejvíce by žákům chyběly společné hry – odpovědělo 10 žáků, dále dobré jídlo, táborák.

	DOTAZNÍK PRO ŽÁKY PRIMY ŠESTILETÉHO GYMNÁZIA	ANO	NE	NEVÍM
1.	Líbilo se ti na adaptačním (stmelovacím) kurzu?	18	0	1
2.	Dosáhl kurz stanoveného cíle, a to vytvoření přátelství:			
a)	mezi tebou a spolužáky?	17	0	2
b)	mezi tebou a učiteli?	13	1	5
3.	Myslíš si, že byly aktivity (seznamovací, zaměřené na důvěru, odpočinkové) dobře zvolené?	18	0	1
4.	Byla nějaká aktivita, která se ti vyloženě nelíbila?	1*	15	3
5.	Byla nějaká aktivita, kterou by sis opět rád(a) zopakoval(a)?	9	1	9
6.	Líbilo se ti na celodenním výletě?	18	0	1
	Co se ti z něj líbilo nejvíce?	**	**	**
7.	Upřednostňuješ spíše aktivity, kde spolupracuje celý kolektiv nebo máš raději aktivity, kde můžeš jednat sám/sama za sebe?	kolektiv	sám(a)	jak kdy
		16	2	1
8.	Líbilo se ti prostředí, ve kterém se adaptační kurz uskutečnil?	18	0	1
9.	Co by podle tebe na adaptačním kurzu nemělo chybět?	***	***	***
10.	Jel(a) bys na adaptační kurz znovu?	17	0	2
11.	Na kolik dní?	3 dny	4 dny	5 dní
		1	3	15
12.	Je pro tebe důležité, aby se adaptačního kurzu zúčastnil třídní učitel?	19	0	0

Tabulka 11 – Dotazník pro žáky primy

ZÁVĚR

Všechny činnosti tohoto projektu byly naplánovány tak, aby měly dostatek ohraničeného času a svoje opodstatnění. Program byl sestaven do vymezeného času tak, aby byl čas a prostor na samotné aktivity, jejichž hlavním cílem bylo vytvoření zážitků u všech účastníků a vymezen prostor pro reflexi. Přínos adaptačního kurzu vedl k osobnostnímu rozvoji žáků v oblasti porozumění sobě i ostatním žákům ve skupině. Na tento kurz přijížděli žáci, kteří se zatím neměli možnost poznat a tento třídní kurz přispěl k utváření dobrých mezilidských vztahů jak ve třídě, tak mimo ni.

První den adaptačního kurzu byl ve znamení očekávání a přijetí nové změny co do prostředí, tak odloučení od svých nejbližších. Po cestě k našemu novému přechodnému domovu byl v autobuse jen velice malý šum, což se dalo předpokládat, protože jak jsem již psala výše, ne všichni žáci měli možnost se znát z předešlých základních škol a první dva dny školy k tomu nebylo moc příležitostí. Proto bylo na místě, aby žáci po vybalení svých osobních věcí na přidělených pokojích mohli využít prvního volného času k samotnému a neřízenému seznamování.

První aktivity byly zaměřeny na seznámení samotných žáků, žáků a třídního učitele i mojí osoby, ale také seznámením se s dalšími účastníky kurzu, což byly žákyně a pedagogové z pedagogické školy. Odpolední a večerní aktivity byly zaměřené také na pravidla samotného AK a dále na nastartování pravidel do nového školního roku a nového prostředí na střední škole. Po celém bloku měli žáci možnost vyjádřit se ke všem zvoleným hrám, pravidlům, bezpečnostním pokynům a klást pro ně důležité otázky. Měli tedy možnost v uvolněné atmosféře vyměnit si názory s námi dospělými autoritami a spolužáky navzájem, jelikož jsme všichni měli první zkušenosti a prožitky z hraní her v přírodě a nového prostředí. Díky těmto zpětnovazebním informacím jsme byli s adaptací žáků před vyhlášením večerky spokojeni, a to také vzhledem k tomu, že jsme nezaznamenali žádné negativní zpětné vazby. Podařilo se nám prvních otevřených rozhovorů s žáky, kteří neměli zábrany upřímně mluvit o dění během tohoto dne. Mohli jsme tedy ulehnout s pocitem, že se nám podařilo nastartovat dobrou atmosféru na druhý den, kdy nás čekal náročný celodenní výlet a mnoho dalších aktivit.

Druhý den kurzu přispěl k vrcholu samotného pobytu a zpětnou vazbou jsme se mohli přesvědčit, že tento program byl vhodně zvolen. U žáků jsme pozorovali rozvoj vzájemné komunikace, jejich základní sociální dovednosti pro spolupráci a řešení

společných problémů. Reagovali jsme na konkrétní skupinu žáků ve věku 13–14 let. Zvolené aktivity byly vhodně zařazeny. Jednotlivé aktivity byly řazeny tak, aby měli účastníci možnost se zamyslet, odpočinout si a zpracovat nabyté prožitky. Proto byly zařazeny také pauzy mezi jednotlivými bloky nebo odlehčující hry. Osobní volno přispělo k neformálnímu a neorganizovanému sblížení mezi spolužáky. Žáci měli možnost své volno trávit s učiteli, dalšími spolužáky, sportovně se vyžít nebo jen tak odpočívat. Aktivity se střídaly od těch k zamyšlení, po pohybové aktivní a odpočinkové. Účelem nebylo žáky přetížit nabitým programem, ale naopak u nich vyvolat silné prožitky a také jim nabídnout oblasti, kde každý z nich mohl zažít úspěch.

Třetí den byl dnem odjezdu. Před příjezdem autobusu jsme si s žáky udělali poslední rychlou reflexi a zhodnotili uplynulé tři dny. Někteří žáci by si pobyt ještě prodloužili, protože se jim vše líbilo, našli nové kamarády a podle jejich názoru odjížděli v tom nejlepším, ale slabší jedinci se silnými citovými vazbami na svoje rodiny už se pomalu těšili domů. Třídní učitel všechny děti znovu pochválil za jejich chování a respektování všech nařízení, která do jednoho vždy plnili. Ocenil právě to, že se sešla skupina kooperujících žáků, kteří si během tří dnů sedli, a proto měli všichni podobně pozitivní zážitky z celé akce. S žáky dále diskutoval, jak žáci díky zaujetí při činnostech a podílení se úspěšně na všech úkolech, vytvořili pozitivní emoce i pozitivní vztahy a tím přispěli k smysluplnosti třídního kurzu. Každý z těchto žáků přispěl k duševní pohodě. Maximálním zaujetím „flow“ zapojili žáci své nejlepší stránky při řešení výzev, které se jim naskytly. Nakonec tedy zhodnotil, že doba tří dnů byla vyhovující a naplnila očekávané cíle pro všechny zúčastněné.

Jedním z hlavních cílů bylo dosažení bezpečného prostředí pro upřímnou interakci. Podařilo se nám vhodnými prostředky, kterými byly hry a smích, propojit generační rozdíly mezi pedagogy a žáky. Postavili jsme imaginární most, kde jsme u žáků dosáhli pocitu blízkosti a důvěrnosti. Hry nám pomohly vytvářet vhodné prostředí a budovat nový vztah. Třídní učitel byl v roli nového průvodce a pomáhajícího, k žákům se choval jako k rovnocenným partnerům. Na žácích bylo vidět, že třídního učitele velmi rychle přijali. Pozorovali jeho zápal pro hru, to že se umí uvolnit a upřímně se s nimi bavit. Po celou dobu jsme se snažili hry proměnit ve skutečné zážitky (tak jak jsem popisovala v kapitole 2.7 Prožitek a 2.8 Zážitek), které si žáci z tohoto třídního kurzu mohli odvést domů.

Aktivity byly určeny pro všechny žáky bez rozdílu a bylo tedy žádoucí, aby se všichni zapojovali. Zvolené aktivity, které jsem popisovala již dříve, se žákům líbily. Sestavení

třídenního harmonogramu pro mě bylo zcela novou výzvou. Do této doby jsem neměla žádné zkušenosti s pořádáním adaptačních ani jiných kurzů. Poslední organizovaný pobyt jsem osobně absolvovala a prožila před zhruba třiceti lety na letním pionýrském táboře, který byl provozovaný tehdejším Domem dětí a mládeže a dodnes mi v paměti utkvěly vzpomínky na toto období.

První impulz k vytvoření kurzu zážitkové pedagogiky pro žáky primy byly moje dcery, které se zúčastnily adaptačního kurzu na zmiňované škole GJB a SPgŠ v Přerově. Dále jsem čerpala inspiraci u pedagogů, kteří již na kurzy vyjížděli v předešlých letech. Nejvíce poznatků a informací jsem čerpala z odborné literatury. Pokud bych měla připravovat kurz znovu, snažila bych se lépe sestavit harmonogram z her, které by mohly být pro žáky nové a nezapomenutelné, možná bych volila tematický blok, ve kterém by se celý třídní kurz odehrával.

K zamyšlení by mohlo být, zdali žáci opravdu vyjadřovali svoje pocity a zpětné vazby tak, jak je opravdu cítili a chovali se přirozeně. Mohlo se stát, že žáci vstoupili do nového společenského života s východiskem přetvářky tak, aby dobře zapůsobili na učitele a nové spolužáky. To se ovšem ukáže až v následujícím školním roce, ve školním kolektivu a na půdě školy.

Osobně hodnotím tento projekt jako velmi vydařený. Podařilo se nám dosáhnout pozitivní interakce, děti jsme dokázali vtáhnout do všech aktivit, které pro ně byly přichystány, navrženy a prováděny takovým způsobem, aby se každý žák mohl zapojit způsobem, který mu vyhovoval a mohl tak prožívat svůj úspěch. Třídní učitel se zapojoval do všech aktivit, což uvítali žáci samotní. Také já jsem měla možnost se do her zapojit, být součástí této nově vzniklé třídy a spolu s ostatními vytvořit příjemnou atmosféru celého pobytu, na kterou budu ráda vzpomínat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDRESOVÁ, Zuzana, ed. *Klíčení – příběh a řemeslo: zážitková pedagogika na kurzech pro žáky základních škol*. 1. vyd. Praha : Prázdninová škola Lipnice, 2013. 117 s. ISBN 978-80-905502-1-6.

BENEŠ, Zdeněk, ed. *Instruktorský slabikář : metodická příručka pro všechny, kdo organizují kurzy zážitkové pedagogiky*. 3. vyd. Praha : Nadační fond Gymnasion, 2016. 400 s. ISBN 978-80-270-0476-8.

ČAPEK, Robert. *Třídní klima a školní klima*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 328 s. ISBN 978-80-247-2742-4.

DUBEC, Michal. *Adaptační (stmelovací) soustředění : kurz osobnostní a sociální výchovy pro žáky 6. ročníku ZŠ a primy gymnázia*. 1. vyd. Praha : Projekt Odyssea, 2007. 49 s. ISBN 978-80-87145-22-7.

FRANC, Daniel, Daniela SOBKOVÁ ZOUNKOVÁ a Andy MARTIN. *Učení zážitkem a hrou : praktická příručka instruktora*. 1. vyd. Brno : Computer Press, 2007. 201 s. ISBN 978-80-251-1701-9.

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: trendy pedagogiky volného času*. 2. vyd. Praha : Portál, 2011. 239 s. ISBN 978-80-262-0030-7.

HANUŠ, Radek a Lenka CHYTILOVÁ. *Zážitkově pedagogické učení*. 1. vyd. Praha : Grada, 2009. 192 s. ISBN 978-80-247-2816-2.

HICKSON, Andy. *Dramatické a akční hry ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 167 s. ISBN 80-7178-387-0.

HRKAL, Jan, ed. *Zlatý fond her : hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha : Portál, 2013. 165 s. ISBN 978-80-262-0336-0.

JIRÁSEK, Ivo, ed. *Zlatý fond her I : hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha.: Portál, 2002. 160 s. ISBN 80-7178-636-5.

KALHOUS, Zdeněk a Otto OBST. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha : Portál, 2009. 449 s. ISBN 978-80-7367-571-4.

KARNSOVÁ, Michelle. *Jak budovat dobrý vztah mezi učitelem a žákem : zásady a cvičení*. 1. vyd. Praha : Portál, 1995. 151 s. ISBN 80-7178-032-4.

KIRCHNER, Jiří. *Psychologie prožitku a dobrodružství : pro pedagogiku a psychoterapii*. 1.vyd. Brno : Computer Press, 2009. 135 s. ISBN 978-80-251-2562-5.

KOPŘIVA, Vladimír, ed. *Interaktivní rozvoj klíčových kompetencí : metodika a aktivity v průřezových tématech: osobnostní a sociální výchova a multikulturní výchova*. 1. vyd. Fryšták : Dům Ignáce Stuchlého SKM, 2008. 165 s. ISBN 80-7178-405-2.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 3. vyd. Praha : Grada, 1998. 344 s. ISBN 80-7169-195-X.

MEDLÍKOVÁ, Olga. *Lektorské dovednosti : manuál úspěšného lektora*. 1. vyd. Praha : Grada, 2010. 176 s. ISBN 978-80-247-3236-7.

NEUMAN, Jan. *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. 1. vyd. Praha : Portál, 1998. 325 s. ISBN 80-7178-218-1.

PELÁNEK, Radek. *Příručka instruktora zážitkových akcí*. 2. vyd. Praha : Portál, 2013. 205 s. ISBN 978-80262-0454-1.

PELÁNEK, Radek. *Zážitkové výukové programy*. 1. vyd. Praha : Portál, 2010. 136 s. ISBN 978-80-7367-656-8.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 6. vyd. Praha : Portál, 2009. 400 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

ŘEZÁČ, Jaroslav. *Sociální psychologie*. 1. vyd. Brno : Paido, 1998. 257 s. ISBN 80-85931-48-6.

ZOUNKOVÁ, Daniela, ed. *Zlatý fond her III : hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha : Portál, 2007. 152 s. ISBN 987-80-7367-198-3.

ČASOPISY

GABAŠOVÁ, Jitka. Zážitková pedagogika a její místo ve vzdělávání. *Časopis Prevence*. Praha, 2019, **16**(5), 18. ISSN 1214-8717.

SCHWARC, Štefan. Adaptační kurzy očima prevence. *Gymnasion: časopis pro zážitkovou pedagogiku*. Praha: Prázdninová škola Lipnice, 2019, **13**(3). ISSN 1214-603X.

INTERNETOVÉ ZDROJE

VELFOVÁ, Marie. *Adaptační kurz: součást prevence předčasných odchodů ze vzdělávání* [online]. In: . 13.04.2012 [cit. 12-08-2019]. Dostupné z: <http://www.nuov.cz/kurikulum/adaptacni-kurz-soucast-prevence-predcasnych-odchodu-ze?highlightWords=adapta%C4%8Dn%C3%AD+kurz>

WEBOVÉ STRÁNKY

Centrum táborových her. [online]. 2008 [cit. 01-08-2019]. Dostupné z: <http://her.unas.cz/index2.php?akce=detailhry&hra=47>

Drobek.mysteria.cz: Pochodové hry [online]. 2019 [cit. 01-08-2019]. Dostupné z: <http://drobek.mysteria.cz/deti/hry/pochod.html>

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Historie školy [online]. Přerov, 2019 [cit. 28-08-2019]. Dostupné z: <https://www.gjb-spgs.cz/historie-skoly>

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Mimoškolní aktivity [online]. Přerov, 2019 [cit. 28-08-2019]. Dostupné z: <https://www.gjb-spgs.cz/krouzky>

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Novinky [online]. Přerov, 2019 [cit. 28-08-2019]. Dostupné z: <https://www.gjb-spgs.cz/novinka-njlepsi-projekt-v-kategorii-erasmus-skolni-vzdelavani>

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Přerov, Denisova 3: Výroční zpráva 2018/2019 [online]. Přerov, 2019 [cit. 28-08-2019]. Dostupné z: <https://www.gjb-spgs.cz/novinka-njlepsi-projekt-v-kategorii-erasmus-skolni-vzdelavani>

Hranostaj.cz: Létající koberec/Obrat' deku [online]. 2008 [cit. 30-07-2019]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra1162>

Hranostaj.cz: Navigátor [online]. 2010 [cit. 31-07-2019]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra597>

Hranostaj.cz: Závod formule 1 [online]. 2012 [cit. 30-07-2019]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra3618>

KUBA, Michal. *Sít přátelství. Zabavdeti* [online]. 2016 [cit. 30-07-2019]. Dostupné z: <https://zabav-deti.cz/clanek/sit-pratelstvi-428>

McLEOD, Saul. *Kolb - Learning Styles and Experiential Learning Cycle*. *Simply Psychology*. [online] 2017 [cit. 05-05-2020]. Dostupné z: <https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>

Nepíše.cz: archiv článků z blogů píše.cz [online]. 2008 [cit. 30-07-2019]. Dostupné z: <http://hry-od-sneka.nepise.cz/10292-vyvolavka.html>

Statutární město Přerov: O Přerově [online]. Přerov, 2019 [cit. 28-08-2019]. Dostupné z: <https://www.prerov.eu/cs/o-prerove/>

Stezka Valaška: O stezce [online]. [cit. 18-03-2020]. Dostupné z: <https://stezkavalaska.cz/o-stezce>

LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY

Vyhláška MŠMT č.263/2007 Sb.: § 6 – *Dohled nad žáky*. In: . MŠMT, 2007. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2007-263>.

Zřizovací listina: Olomoucký kraj [online]. Olomoucký kraj, 2020. Poslední změna 22. 01. 2020 [cit. 18-03-2020]. Dostupné také z: https://urad.krolomoucky.cz/organizace/Lists/Pspvkov%20organizace/Attachments/247/26_%C3%Apln%C3%A9%20zn%C4%9Bn%C3%AD%2016.12.2019_ZL_GJB%20a%20SPG%C5%A0%20P%C5%99erov,%20Denisova%203.pdf

PŘÍLOHY

TABULKA 1 – ADAPTAČNÍ SOUSTŘEDĚNÍ (DUBEC, 2007, S. 4)	
TABULKA 2 – ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA (BENEŠ, ED., 2016, S. 65)	
TABULKA 3 – KOLBŮV MODEL ZKUŠENOSTNÍHO UČENÍ (HANUŠ A CHYTILOVÁ, 2009, S. 43)	
TABULKA 4 – MODEL MOTIVACE–CESTA–CÍL (HANUŠ A CHYTILOVÁ, 2009, S. 65)	
TABULKA 5 – CHARAKTERISTIKA A OBSAH ADAPTAČNÍHO KURZU	
TABULKA 6 – CÍL ADAPTAČNÍHO KURZU	
TABULKA 7 – ADAPTAČNÍ SOUSTŘEDĚNÍ (DUBEC, 20017, S. 9)	
TABULKA 8 – HARMONOGRAM ADAPTAČNÍHO KURZU	
TABULKA 9 – FINANČNÍ ZAJIŠTĚNÍ KURZU	
TABULKA 10 – SWOT ANALÝZA	
TABULKA 11 – DOTAZNÍK PRO ŽÁKY PRIMY	
PŘÍLOHA 1 – INFORMACE PRO RODIČE	
PŘÍLOHA 2–NÁVRATKA K PLATBĚ	
PŘÍLOHA 3 – BEZPEČNOSTNÍ POKYNY – DESATERO.....	
PŘÍLOHA 4 – DOTAZNÍK PRO ŽÁKY PRIMY (ZMENŠENÁ VERZE)	
PŘÍLOHA 5 – MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ	
OBRÁZEK 1 – SEZNAMOVACÍ HRY	
OBRÁZEK 2 – PONOŽKOVÁ.....	
OBRÁZEK 3 – SÍŤ PŘÁTELSTVÍ.....	
OBRÁZEK 4 – PRECLÍKY A UZLY.....	
OBRÁZEK 5 – TICHÉ ŘADY	
OBRÁZEK 6 – LÉTAJÍCÍ KOBEREC/OBRAŤ DEKU	
OBRÁZEK 7 – KUŽELKY	
OBRÁZEK 8 – NAVIGÁTOR.....	
OBRÁZEK 9 – TŘÍDNÍ ÚSTAVA, STROM OBAV A OČEKÁVÁNÍ	
OBRÁZEK 10 – CELODENNÍ VÝLET – STEZKA VALAŠKA.....	
OBRÁZEK 11 – SOCHA RADEGASTA A POUTNÍ MÍSTO CYRILA A METODĚJE	
OBRÁZEK 12 – CHODNÍK BOSOU NOHOU	
OBRÁZEK 13 – ZÁVOD FORMULE 1.....	
OBRÁZEK 14 – TÁBOROVÝ OHEŇ	

**GYMNÁZIUM JANA BLAHOHLAVA A STŘEDNÍ PEDAGOGICKÁ ŠKOLA, PŘEROV,
DENISOVA 3**

PSČ 750 02, tel.: +420 581 291 203, datová schránka:vsxji6e
www.gjb-spgs.cz; e-mail: info@gjb-spgs.cz

Adaptační kurz (Prima)

Vážení rodiče,

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola organizuje pro žáky 1. ročníků adaptační kurz. Cílem kurzu je vzájemné poznání žáků a vytvoření pevného třídního kolektivu. Účast na kurzu musí být potvrzena souhlasem zákonného zástupce.

Termín: 4. 9. – 6. 9. 2019

Místo pobytu: Prostřední Bečva, Škola v přírodě, <http://www.skola-v-prirode.com/>

Cena: 1100,- Kč

Cena zahrnuje dopravu, celodenní stravu (včetně odpolední svačiny a pitného režimu, strava začíná obědem v den příjezdu a končí snídaní v den odjezdu) a ubytování.

Platba bude provedena **bezhotovostně na účet nejpozději do 23.8.2019.**

Začátek adaptačního kurzu: 4. 9. 2019, sraz 8:45 hod. před budovou školy (SPgŠ), odjezd autobusem v 9:00 hod.

Ukončení adaptačního kurzu: 6. 9. 2019, cca kolem 11:00 hod.

Závaznou přihlášku odevzdejte třídnímu učiteli dne 2. 9. 2019.

Ubytování pro přihlášené žáky bude závazně zajištěno, proto budou omluveni pouze žáci, kteří se nebudou moci zúčastnit ze zdravotních důvodů. Omluva musí být doložena lékařským potvrzením a podpisem zákonného zástupce.

Případné zdravotní omezení dítěte (nutnost užívat pravidelně léky) či zvláštní požadavky na stravu (bezlepková, dietní či vegetariánská dieta) sdělte prosím e-mailem na adresu berka@gjb-spgs.cz.

Doporučená výzbroj a výstroj: Vhodné sportovní oblečení na pobyt v přírodě /i teplé/, vhodnou sportovní obuv /i do terénu/, čepici nebo kšiltovku, pláštěnku nebo nepromokavou bundu, svetr nebo teplou mikinu, teplé prádlo, batůžek na turistiku, lahev na pití, přezůvky do chaty (jidelny), hygienické potřeby, blok a psací potřeby, **kartu pojištění, léky, které žák užívá pravidelně, přiměřené kapesné** – Stezka Valaška + autobus 250 Kč (jiné věci dle vlastního uvážení).

V Přerově 17. 6. 2019

Třídní učitel: Mgr. Karel Berka

E-mail: berka@gjb-spgs.cz

Telefon: 581 291 237, 581 291 222

Návratka (závazná přihláška)

Můj syn/dcera.....

Datum narození

se zúčastní – nezúčastní (nehodící se škrtněte) adaptačního kurzu ve dnech 4. 9. – 6. 9. 2019

V.....dne.....Podpis zákonného zástupce.....

Příloha 2 – Návrátka k platbě

Všechny osobní údaje budou zpracovány v souladu s Obecným nařízením o ochraně osobních údajů (GDPR).
Příloha 2–Návrátka k platbě

P O T V R Z E N Í

zadání platby na účet Gymnázia Jana Blahoslava a Střední pedagogické školy, Přerov,
Denisova 3
(Odevzdat dne 02.09.2019)

Název účtu příjemce platby:	<i>Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola, Př.</i>		
Číslo účtu příjemce:	<i>KB Přerov</i>	<i>107-5235870257/0100</i>	
Poukazovaná částka:	<i>Kč</i>	<i>1100,-</i>	
Variabilní symbol:	<i>320</i>		
Konstantní symbol:	<i>558</i>	Splatnost:	<i>Nejpozději do 23.08.2019</i>
Zpráva pro příjemce:	<i>AK Příjmení a jméno</i>		

Potvrzují, že výše uvedená záloha na adaptační kurz konaný v termínu 4. – 6. 9. 2019 na Prostřední Bečvě byla zaplacená zákonným zástupcem dne

Souhlasím, aby na uvedené číslo účtu/.....byl převeden případný přeplatek po vyúčtování akce.

.....
podpis zákonného zástupce (žáka)

Příloha 3 – Bezpečnostní pokyny – DESATERO

BEZPEČNOSTNÍ POKYNY PRO ŽÁKY – DESATERO

1. Chováme se tak, abychom sobě ani ostatním neublížili.
2. Vymezení prostoru (je dovoleno pohybovat se v prostorách hřiště a louky, v ubytovacím zařízení se můžeme navštěvovat na pokojích).
3. Dbáme na svoji bezpečnost – dáváme si pozor na prosklené dveře, lítačky, schody, okna.
4. Komu se hlásí úraz? Třídnímu učiteli nebo jinému pedagogickému pracovníkovi (klíště, ale i malá odřenina nám může způsobit pozdější problémy).
5. Kdo je pověřen ošetřením žáků? Kde najdeme lékárníčku?
6. Pokud někdo odchází z bezpečného prostoru, musí se dovolit u učitele.
7. Pokud něco na ubytování nefunguje nebo je poškozené, ohlásíme to třídnímu učiteli, popř. správci objektu.
8. Jaká jsou bezpečnostní pravidla v ubytovacím zařízení? (udržujeme pořádek, vytahujeme nabíječky ze zásuvek, zhasínáme po sobě světla...)
9. Harmonogram adaptačního kurzu (program, odpočinek, co v rámci odpočinku můžeme dělat a za jakých podmínek, kdy a kde se stravujeme, dodržujeme pitný režim).
10. Kde si mohu uschovat svoje cennosti? (mobil, cennosti, peníze)

DOTAZNÍK PRO ŽÁKY PRIMY ŠESTILETÉHO GYMNÁZIA

1. Líbilo se ti na adaptačním (stmelovacím) kurzu?
ANO NE NEVÍM
2. Dosáhl kurz stanoveného cíle, a to vytvoření přátelství:
 - a) mezi tebou a spolužáky:
ANO NE NEVÍM
 - b) mezi tebou a učiteli?
ANO NE NEVÍM
3. Myslíš si, že byly aktivity (seznamovací, zaměřené na důvěru, odpočinkové) dobře zvolené?
ANO NE NEVÍM
4. Byla nějaká aktivita, která se ti vyloženě nelíbila?
ANO NE NEVÍM
Jaká?
5. Byla nějaká aktivita, kterou by sis opět rád(a) zopakoval(a)?
ANO NE NEVÍM
Jaká?
6. Líbilo se ti na celodenním výletě?
ANO NE NEVÍM
Co se ti z něj líbilo nejvíce?
7. Upřednostňuješ spíše aktivity, kde spolupracuje celý kolektiv, nebo máš raději aktivity, kde můžeš jednat sám/sama za sebe?
8. Líbilo se ti prostředí, ve kterém se adaptační kurz uskutečnil?
ANO NE NEVÍM
9. Co by podle tebe na adaptačním kurzu rozhodně nemělo chybět?
10. Jel(a) bys na adaptační kurz znovu?
ANO NE NEVÍM
11. Na kolik dní? na 3 dny na 4 dny na 5 dní
12. Je pro tebe důležité, aby se adaptačního kurzu zúčastnil třídní učitel?
ANO NE NEVÍM

Zde můžeš napsat svoje postřehy z adaptačního kurzu, které nebyly uvedeny v dotazníku.

Děkuji za Váš čas, který jste věnovali vyplnění dotazníku.

Příloha 5 – Materiální zajištění

Materiální zajištění kurzu – pomůcky k jednotlivým hrám	
Aktivita	Pomůcky
Seznámení	1 fix, samolepky
Komu míč?	1–2 míče
Chyť mé jméno	1 míč
Vyvolávka	1 míč
Ponožková	3 kufry, 3 x 30 párů ponožek
Preclíky a uzly	žádné
Sít' přátelství	1 provázek
Tiché řady	2 lavičky
Otáčení deky	deka nebo velký ubrus, časomíra
Kuželky	žádné
Navigátor	kužely, šátek
Magnet	žádné
Třídní ústava	papír A3, fix, barevné papíry, psací potřeby
Obavy a očekávání	papír A3, barevné samolepící papíry
Ano, ne, kdy, proč, jak	žetony
Závod formule 1	4 židle
Táborový oheň s hrou na kytaru a zpěvem	kytary, zpěvníky

Příloha 6 – Souhlas se zpracováním osobních údajů

Vážená paní, Vážený pane,

jsem studentkou třetího ročníku oboru Sociální pedagogika na Cyrilometodějské teologické fakultě, Univerzity Palackého v Olomouci a ráda bych Vás požádala o souhlas s uveřejněním fotografií vašich dětí v rámci mé bakalářské práce. Fotografie byly pořízeny na adaptačním kurzu pro žáky primy, který se uskutečnil ve dnech 4.–6. 9. 2019.

Pro svůj bakalářský projekt jsem si vybrala téma „Adaptační kurz pro primu šestiletého gymnázia na GJB a SPgŠ v Přerově“. Vzhledem k tomu, že jsem tento kurz pro vaše děti připravila a mohla si ho také zrealizovat, ráda bych použila pořízené fotografie do mé praktické části Bc. projektu.

Zákonní zástupci svým podpisem udělují souhlas ke zpracování osobních údajů – zveřejnění fotografií v rámci praktické části Bc. projektu Jany Gremlicové – v souladu s Nařízením o ochraně osobních údajů (EU) 2016/679 (GDPR).

Jméno a příjmení žáka:	Podpis zákonného zástupce:
Bělohoubková Anna	
Demel Samuel	
Horák Patrik	
Janek Kryštof	
Kafoněk Patrik	
Koryčanová Karolína	
Krnáčová Aneta	
Lorenc Šimon	
Lukášová Noemi	
Machalová Veronika	
Nevřala Matěj	
Nezhybová Alexandra	
Nezhybová Anna	
Pěček Matěj	
Pizúrová Eliška	
Řihošková Valerie	
Šťastný Tomáš	
Verbich Petr	
Zbranková Martina	

Souhlas s použitím fotografií žáků přikládám v Příloze 6 – Souhlas se zpracováním osobních údajů

Obrázek 1 – Seznamovací hry

Obrázek 2 – Ponožková

Obrázek 3 – Síť přátelství

Obrázek 4 – Preclíky a uzly

Obrázek 5 – Tiché řady

Obrázek 6 – Létající koberec/Obrat' deku

Obrázek 10 – Celodenní výlet – Stezka Valaška

Obrázek 11 – Socha Radegasta a Poutní místo Cyrila a Metoděje

Obrázek 12 – Chodník bosou nohou

Obrázek 13 – Závod formule 1

Obrázek 14 – Táborový oheň

Příloha 7 – Náhradní program – 2. den v případě nepříznivého počasí

2. den			
9:00–11:30	Dopolední blok v (případě nepříznivého počasí)		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Kdo jsem?	10	30
	Pohár tety Kateřiny	10	30
	Non Verbum	10	60
Čas celkem	30 min	2 h	
11:30–12:30	hygiena	oběd	
12:30–13:30	odpolední klid	volná zábava	

❖ **Kdo jsem?**

Cíl	účinná komunikace mezi spolužáky
Motivace	analýza údajů, vnímavost
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	samolepící lístky, fixy

Popis aktivity: Cílem hry je říci o sobě svým spolužákům něco tak, aby se lépe poznali. A jací vůbec jsme? Žáci se seřadí do dvou družstev. Každý dostane lístek se jménem jiného spolužáka. Žáci v první řadě se obrátí a přilepí lístek se jménem na záda kamarádovi, který stojí před ním. Takto to udělá každá řada tak, aby všichni měli na zádech nalepený lístek se jménem. Potom se rozejdou po místnosti a různými otázkami se ptají, jaké jméno mají na zádech. Mohou se ptát jen takovými otázkami, na které lze odpovědět ano či ne. Například: Jsem dívka? Mám na sobě bílé triko? Začíná mé jméno na písmeno „A“? apod. Ten, který uhodne jméno na lístku, tak si ho sundá a posadí se. Hra končí, až jsou všechna jména uhodnuta.

Zdroj: Zdroj: KARNSOVÁ, Michelle. 1. vyd. *Jak budovat dobrý vztah mezi žákem a učitelem*. Praha: Portál, 1995. s. 103. ISBN 80-7178-032-4.

❖ Pohár tety Kateřiny

Cíl	zábavné doplňování správných přísloví
Motivace	bystré a rychlé odpovědi na zadané přísloví, zábavné slovní hříčky
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	seznam přísloví

Popis aktivity: Tato hra se hraje na počest Tety Kateřiny podle románu Saturnin. Z žáků utvoříme dvě družstva po deseti členech. Dva soupeři se postaví vedle sebe. Učitel přečte první přísloví a úkolem hráčů je, co nejrychleji vyslovit správnou odpověď. Učitel správné odpovědi zaznamenává. Kdo je pohotovější, postupuje do dalšího kola. Hra je zajímavá právě jednoduchostí, a přitom nepostrádá napětí, kdy soupeři odpovídají nesmyslnými nebo směšnými texty v zápalu boje.

Zdroj: JIRÁSEK, Ivo. *Zlatý fond her I: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002 s. 100. ISBN 80-7178-636-5.

❖ Non verbum

Cíl	týmová spolupráce a cvičení vyjadřovacích neverbálních schopností
Motivace	tvořivý přístup k řešení úkolů originálním stylem
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	seznam emocí

Popis aktivity: Žáky rozdělíme do čtyř družstev po pěti členech. Na viditelné místo vyvěsíme seznam emocí seřazených do dvou skupin. Každé družstvo si vybere pět emocí, které budou předvádět. Mohou si vybrat ze skupiny emocí A) ohodnocené 1 bodem nebo ze skupiny emocí B) ohodnocených 2 body. Hráči mají deset minut na to, aby se domluvili, kdo

a jakou emoci bude předvádět. Všichni v družstvu se musí vystřídat. Vybrat si dále mohou ze způsobu, jakým budou emoce předvádět. Postupně se vždy představí první z družstva a předvede svoji emoci, ostatní družstva mají hádat, která byla předvedena. Pokud družstvo uhádne správnou odpověď, získává 1 bod. Předvádějící družstvo dostane bod, pokud správnou odpověď sdělí alespoň dvě družstva. Pokud emoce patřila do skupiny B) připsou si 2 body. Vítězem se stává družstvo s nejvyšším počtem bodů.

Navrhované emoce dle předlohy z knihy:

A) *strach, vztek, smutek, radost, tupost, štitivost* atd.

B) *něha, osamělost, naděje, podlézavost, nedočkavost* atd.

Způsob předvádění:

Gestikulace, mimika, chůze, dech (předvádění provádíme za pomoci těchto způsobů).

Zdroj: JIRÁSEK, Ivo. *Zlatý fond her I: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002 s. 95-96. ISBN 80-7178-636-5.

Metodické poznámky

Kdo jsem? je nenáročná hra. Po skončení můžeme s žáky rozebrat, jestli byl úkol složitý nebo podle čeho uhádli správné jméno.

Pohár tety Kateřiny je důležité nachystat si dostatečný počet textů s příslovími, aby se nám nestalo, že během hry dojdou otázky. Na začátku začínáme příslovími, která jsou všem známá, poté můžeme zvolit náročnější. Pokud hráči odpoví správně ve shodném čase, vyhlásíme remízu a dáme jim náhradní otázku. Inspiraci je možné čerpat např. zde <http://citato.cz/prislovi/ceske-prislovi>.

Non verbum lépe se hraje v menším počtu žáků. Učitel se stará o svižné tempo, aby napomohl dynamice hry. Jde o zjištění, jak důležitá je neverbální komunikace v našem životě.

Čas	2. den		
13:30–16:00	Odpolední blok 1 (v případě nepříznivého počasí)		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Kdo je kdo	0	30
	Homepage	10	60–120
Čas celkem	10 min	až 2 h 30 min	
16:00–16:30	hygiena	svačina	

❖ **Kdo je kdo**

Cíl	schopnosti kombinovat, cvičení pozornosti
Motivace	napomáhá hlubšímu poznávání členů skupiny a učitele
Časová náročnost	30 minut
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	papíry, nůžky

Popis aktivity: Učitel si připraví pět až deset otázek, podle kterých jde rozpoznat zájmy odpovídajícího. Ze třídy vybere deset žáků, ti na otázky písemně odpoví, podepíší se a papír odevzdají zpět učiteli. Učitel postupně nadepíše papíry od 1 od 10. Pak přečte odpovědi z prvního listu a ostatní žáci se snaží uhádnout, o kterého spolužáka se jedná a svůj typ si zapíšou. Postupně učitel čte další listy až do desátého. Potom nastává další část hry – hodnocení. Učitel jmenuje autora prvního listu a zjistí, kolik spolužáků ho správně označilo, takto to opakuje s ostatními žáky. Nakonec přichází vyhodnocení: kdo byl nejlépe odhadnutelný, kdo je nejtajemnější, kdo uhodl největší počet spolužáků? Hráči se potom vystřídají.

Zdroj: JIRÁSEK, Ivo. *Zlatý fond her I: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002 s. 56. ISBN 80-7178-636-5.

❖ Homepage

Cíl	rozvoj sociálních dovedností, seznámení, komunikace, kreativita
Motivace	tvorba webových stránek, sloužící k osobní prezentaci, společné komunikaci a seznámení
Časová náročnost	1–2 hodiny
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	papíry, psací potřeby, pastelky, fixy, lepidlo, barevné časopisy, nůžky, kolíčky na prádlo, provázek

Popis aktivity: Učitel vypráví legendu o spuštění nového portálu, který se zaměřuje na setkávání se zajímavými osobnostmi. Úkolem žáků je vytvořit a zveřejnit osobní webové stránky. Aby stránky mohly vzniknout, musí si každý klient najmout svého osobního designéra a ten pro něj stránky vytvoří. Žáci se rozdělí do dvojic (jeden klient + jeden designér). Designér musí svého klienta podrobně vyzpovídat, aby o něm získal co nejvíce informací a poté mu vypracuje stránky na míru. Fantazii se meze nekladou. Jakmile jsou stránky vytvořeny, otevře se nový portál. Každý má možnost svoje stránky představit „on-line“ a odpovídat na případné dotazy.

Zdroj: ZOUNKOVÁ, Daniela et al. *Zlatý fond her III: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2007 s. 64. ISBN 987-80-7367-198-3.

Metodické poznámky

Kdo je kdo hru je dobré hrát druhý až třetí den, kdy už se žáci mezi sebou trochu znají. Otázky by měly být pečlivě vybrané tak, aby vypovídaly o tázaném, ale přitom nebylo hned poznat, o koho jde.

Homepage k webové stránce můžeme vytvořit také e-mailovou adresu, kterou vytvoříme z papíru ve formě obálky. Zde nám mohou ostatní spolužáci posílat v průběhu celého dne „e-mail“.

Čas	2. den		
16:30–18:00	Odpolední blok 2 (v případě nepříznivého počasí)		
	Název hry	Délka přípravy (v minutách)	Délka trvání hry (v minutách)
	Margareta	0	60
	Volná zábava – osobní volno		30
Čas celkem	0 min		1 h 30 min
18:00–18:30	hygiena		večeře

❖ **Margareta**

Cíl	seznámení účastníků, konfrontace názorů vlastních s ostatními, zpětná vazba
Motivace	psychodrama, zpětnovazební program
Časová náročnost	1 hodina
Počet hráčů	20
Věková skupina	13–14 let
Prostředí hry	v místnosti
Pomůcky	papíry, psací potřeby, klobouk nebo krabice

Popis aktivity: Žáky posadíme do kruhu tak, aby na sebe všichni dobře viděli. Učitel vysvětlí pravidla, kdy žáci v následující půlhodině píšou názory na svoje spolužáky a vzkazy pro ně. Žáci se řídí pokyny učitele, který vždy řekne jedno jméno. Po dobu jedné minuty se na toto jméno zaměří všichni účastníci. Když dopíšou svůj názor, papírek přeloží a napíše na něj jméno adresáta. Takto popsaný vzkaz hodí do krabice, se kterou druhý organizátor stále obchází žáky. Když učitel vyjmenuje všechny jména, vyhlásí pauzu. Během této pauzy se roztrídí všechny vzkazy a podle jmen se předají adresátům. Každý hráč má pět minut na přečtení vzkazů a pak začíná druhé kolo hry. Každý má tři minuty na to, aby se k přijatým vzkazům mohl vyjádřit. Už je na každém hráči, jak tyto vzkazy od spolužáků zhodnotí. Tímto kolem je hra ukončena.

Zdroj: JIRÁSEK, Ivo. *Zlatý fond her I: hry a programy připravené pro kurzy Prázdninové školy Lipnice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002 s. 75. ISBN 80-7178-636-5.

Žákům poskytneme volnou zábavu, aby si mohli mezi sebou sdělit zážitky tohoto dne. Po večeři bude následovat společně plánovaný program dle harmonogramu.

18:30–19:30	večerní blok – hry zaměřené na důvěru, reflexe celého dne
19:30	zahájení táborového ohně, zpěv s hrou na kytaru
22:00	večerní hygiena
22:30	večerka noční klid

Metodické poznámky

Margareta při této hře žáci nemusí nutně vyjadřovat svůj názor na každého účastníka. Nenutíme je se pod svůj názor podepisovat. Učitel je může vhodnou formou vést k vyjádření svého osobního názoru. Je lepší mít dalšího organizátora, který třídí lístky podle jmen již v průběhu prvního kola.